

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

4^E JAARGANG

WOENSDAG 13 AUGUSTUS 1919

No. 189

INHOUD

	Blz.
OPTIMISME door Prof. Mr. Dr. G. W. J. Bruins	751
Een Rechterlijke Uitspraak (verwisseling schuldbeke- nissen Mij „de Schelde“) door Mr. W. M. J. van Lutterveld	752
Factoren in het woningvraagstuk door Prof. Mr. Dr. Ant. van Gijn	754
Index-cijfers	754
De Engelsche Bank en de Goudproducenten	755
AANTEKENINGEN:	
Het nieuwe Octrooi van de Surinaamsche Bank en Sur. Zilverbons	756
Koffie in de oorlogsjaren	757
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	759—767
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: Mr. G. W. J. Bruins.

WEEKBLAD ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN

Secretaris-Redacteur: G. E. Huffnagel.

Secretariaat: Pieter de Hooghweg 122, Rotterdam.
Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruige Plaatweg 37.
Telef. Nr. 3000. Telegr. adres: Economisch Instituut.
Postcheque en girorekening Rotterdam No. 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p.
in Nederland f 15,—. Buitenland en Koloniën f 17,—
per jaar. Losse nummers 30 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het
weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande
ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos,
voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Advertentiën f 0,35 per regel. Plaatsing bij abonne-
ment volgens tarief. Administratie van abonnementen
en advertenties: Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-
Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage.

11 AUGUSTUS 1919.

De geldmarkt had deze week een kalm verloop. De
prolongatienoteering handhaafde zich onveranderd op
4½ pCt.; privaat-disconto was iets gemakkelijker
4—3%, ook wel kleine afdoeningen à 3% pCt.

* * *

Ook op de wisselmarkt deed zich niets bijzonders
voor. De Duitse koers blijft gestadig dalen en
ondanks de groote orders, die hier nog steeds voor
buitenlandsche rekening worden uitgevoerd, blijft het
aanbod verreweg de overhand houden.

OPTIMISME.

Met den vrede schijnt een tijdperk van ongebrei-
deld optimisme te zijn ingeluid. Dag aan dag brengt
de effectenbeurs de koersen en inderdaad, er schijnt
reden toe. Na een kortstondigen val toch gaan de

prijzen van grondstoffen en producten opnieuw naar
boven, de vrachtenmarkt doet alle pessimistische
voorspellingen — pessimistisch in het oog van den
scheepvaartondernemer — te niet, de scheepsprijs
klimt weder dienovereenkomstig — kortom over de
geheele linie vertoont het bedrijfsleven eenzelfde
beeld. Het verkeer, allengs meer en meer ontdaan van
de elementen van onvrijheid, die de langdurige oor-
log bijna als normaal had doen beschouwen, opent
ongekende verschieten; niettegenstaande ongunstige
wisselkoersen geven de vroegere belligerenten — en
niet in de laatste plaats het geslagen Duitschland —
blijk van een ongedachte koopkracht.

Dit optimisme, voor het oogenblik en de aller-
naaste toekomst wellicht gerechtvaardigd, bergt voor
wie niet voortdurend het volstrekt tijdelijke van den
huidigen toestand voor oogen houdt, ernstige geva-
ren in zich. Schier in elk opzicht heeft de oorlog in
Europa ontzaglijke tekorten doen ontstaan. Tekorten
aan voedingsmiddelen, aan grondstoffen, aan machi-
nerie van allerlei aard. Het tijdperk van overgang,
dat wij thans zijn ingetreden moet deze tekorten aan-
vullen, wordt dus gekenmerkt door een boven het nor-
maal verbruik uitgaande vraag.

Hoe intensiever evenwel deze vraag zich laat gelden,
hoe korter het tijdvak van overgang, hoeveel te eer-
der het normaal evenwicht van vraag en aanbod, van
productie en consumtie zal zijn hersteld. Niet het
bijzondere van den huidigen overgangstoestand mag
dus beslissen. Op de nieuwe factoren, die de verhou-
dingen van straks zullen beheerschen, komt het aan.
En voor optimisme laten deze voorshands weinig
ruimte.

Voorspellingen op economisch gebied — deze jaren
hebben het wel geleerd — zijn uiterst gevaarlijk. Ook
een parallel met de '70er jaren mag, al dadelijk we-
gens het totaal verschil in proportie, niet zonder
meer worden getrokken. Wat intusschen niet we-
neemt, dat wie aan den anderen kant het vele gelijk-
soortige in de ontwikkeling van toen en thans in het
oog vat, niet dan met angst de ernstige crisis van
1873 — ernstig vooral door de meer dan vijfjarige
depressie, die er op gevolgd is — in het overwinnaars-
land van toen zich voor den geest brengt.

Ook zonder zoodanig beroep op de ervaring van
vroeger, teekenen enkele trekken van den komenden
tijd zich echter, naar het schijnt, onmiskenbaar af.
Vragen, samenhangende met het prijsniveau, die ge-
durende den oorlog en ook bij de oogenblikkelijke
winsten van thans een zoo groote rol spelen, staan
hierbij niet op den voorgrond. Of het huidig prijs-
niveau gehandhaafd blijft of niet, is op zichzelf na-
tuurlijk een vraag van zeer groot gewicht. Het toe-
komstig loonniveau en in het algemeen het gansche
verloop van het maatschappelijk aanpassingsproces,
dat thans in vollen gang is, zal door het antwoord,
dat de komende tijden hierop zullen geven, in hooge
mate worden beheerscht.

De vraag, waar het hier echter om gaat, grijpt die-
per. Niet de in geld uitgedrukte bedragen, waartegen
goederen en diensten tegen elkander worden geruild,

zijn hierbij beslissend, doch de beschikbare hoeveelheden van deze goederen en diensten zelf, m.a.w. de toekomstige productieve krachten der bevolking en aan den anderen kant haar consumtief vermogen, factoren, die zich bij iedereen nieuwen evenwichtstoestand, op welk prijsniveau deze ook tot stand komt, gelijkelijk zullen doen gelden.

Op den volstrekt valschen schijn, waarin voortdurend in deze jaren de stijgende geldprijzen het probleem, waarom het voor de toekomst der maatschappij in werkelijkheid gaat, hebben gehuld en thans opnieuw hullen, is reeds meermalen met klem geweest. Hoe hooger de golven gaan van het optimisme, hoe noodzakelijker het echter is, dat de stemmen, die op het kunstmatige van dit alles wijzen, zich krachtig doen hooren.

Immers het productief vermogen der bevolking, waar het op aankomt, geeft waarlijk geen aanleiding tot optimisme. De geestelijke verwildering, waartoe deze tijden bijna overal hebben geleid, de ontzaglijke vermindering van het aantal valiede handen in de oorlogvoerende landen zullen zich hierbij onherroepelijk doen gelden. Is Frankrijk niet, Elzas-Lotharingen medegerekend, volgens de jongste cijfers een halve eeuw en meer in bevolking achteruit gezet, terwijl tegelijk die bevolking is van een opbouw, ongunstiger zelfs dan na den Napoleontischen tijd? En Engeland, het andere overwinnaarsland? Onmiskenbaar is door verschillende omstandigheden, waaronder in de eerste plaats het kolenvraagstuk, van zoo ontzaglijke beteekenis zoowel voor de eigen industrie als voor de betalingsbalans van het land, een sterk gewijzigde stemming aan het opkomen.

Aldus kan men voortgaan. En niet alleen een verminderd productief vermogen bedreigt Europa, daarnaast staat nog een andere, niet minder ernstige factor. Behalve eigen surplusproductie waren het de vruchten van vroeger aan den vreemde geleend kapitaal, die het oude Europa in staat stelden te voorzien in zijn tekort aan voedsel en grondstoffen. Ook echter in deze verhouding van vorderingen en schulden is een zeer belangrijke wijziging getreden, die naast het gedaald productief vermogen dubbel aggraveerend zal werken. Zal bovendien Europa overzee voor zijn producten even willige afnemers vinden als voorheen? Vijf jaren afzondering hebben ook daar veel doen veranderen, terwijl bovendien Amerika en Japan als nieuwe concurrenten in de markt zijn gekomen.

Men zal antwoorden, dat dit alles toch niet in de eerste plaats Nederland treft. Tot zekere hoogte is dit waar. Van het algemeene lot van Europa kunnen wij ons echter niet losmaken. De verzwakking in koopkracht van de landen om ons heen, tevoren onze beste afnemers, zal zich ook hier doen gevoelen en in den ongunstigen ruilvoet met de andere streken der wereld deelen ook wij. Reeds staat, niettegenstaande allen steun van onzen Indischen export, de wisselkoers op Amerika als een dreigende voorbode voor ons. En is ook hier te lande de geestelijke bodem, waarin elk productief vermogen ten slotte geworteld is, even gezond als voorheen?

Zoo is er veel, dat, wanneer eenmaal — wat onherroepelijk gebeuren moet — een nieuwe evenwichtstoestand zal zijn ingetreden, allerminst tot optimisme aanleiding kan geven. Het volstrekt tijdelijke van het huidig tijdperk van overgang behoort te worden ingezien, matiging in de verwachtingen op de toekomst is volstrekt geboden.

Kunstmatig is thans het consumtief vermogen opgevoerd, als bron van blijvend inkomen en blijvende ondernemerswinst wordt aangezien wat slechts in den abnormalen toestand van het oogenblik gegrondvest is. De terugkeer van het economisch evenwicht, slechts door beperking van consumtie en opvoering van productie te bereiken, wordt hierdoor verzwaaerd en vertraagd. Een verzwaring en vertraging, die zich onvermijdelijk later zullen wreken.

B.

EEN RECHTERLIJKE UITSPRAAK.

Mr. W. M. J. van Lutterveld schrijft:

En dezer dagen kwam me in handen een afschrift van de uitspraak van het Hof te Amsterdam, d.d. 27 Juni j.l., in zake de verwisseling van schuldbekentenissen van de Mij. „de Schelde” in aandelen; die uitspraak (hieronder volgen de betreffende overwegingen van het Hof) trof me, omdat er in wordt gehuldigd het standpunt, dat men een verplichting niet behoeft na te komen, wanneer men een (in casu zeer twijfelachtig) middel heeft om die verplichting illusoir te maken of te laten; dat het onnoodig is voor den schuldenaar om een maatregel te nemen ten einde aan zijn verplichting te voldoen.

Dit standpunt komt me voor in te druischen tegen het algemeen gehuldigde en in de wet vastgelegde beginsel, dat overeenkomsten te goeder trouw moeten worden ten uitvoer gebracht: een schuldenaar heeft zijn verbintenis na te komen tenzij een oorzaak buiten zijn schuld de uitvoering of getrouwe volbrenging heeft belet.

In die uitspraak zoude men ook kunnen zien een, natuurlijk onbewuste, huldiging van minder goede trouw, nl. dat, in casu, in een prospectus een recht wordt verleend, doch dat recht in bedekte bewoording en door een bijvoeging en mededeeling, welke den indruk gaven logisch voort te vloeien uit en samen te hangen met dat recht, weer te niet gedaan wordt. Doch zulk 'n minder goede trouw mag niet verondersteld worden, al zouden de bewoordingen van de uitspraak van het Hof daartoe aanleiding geven. Wat is de betreffende kwestie?

In 1900 vroeg de Kon. Mij. „de Schelde” te Vlissingen geld, f 1,500,000, ter leen; in het betreffende prospectus kwam de clause voor:

„De schuldbekentenis, mits niet aflosbaar gesteld (de leening moest in 40 jaar afgelost worden, met „minstens f 38.000 per jaar), kan tegen een aandeel „der maatschappij worden ingewisseld, voor zooverre „deze alsnog een of meer aandelen in portefeuille „heeft.”

M.a.w. conversierecht van de schuldbekentenissen in aandelen werd gegeven om, zooals meer voorkwam, de leening aantrekkelijk te maken en 't geld ter leen te bekommen. Het conversierecht vormde een integreerend deel, was een voornaam iets voor de inschrijving op de leening.

In het prospectus kwam, aldus vermeldt de uitspraak van het Hof, tevens de mededeeling voor, dat „besloten was de statuten te wijzigen, met het doel om het „maatschappelijk kapitaal van f 600.000, verdeeld in 3 „seriën, ieder groot f 200.000, door uitgifte van 7 verdere „seriën, uit te breiden tot f 2.000.000, en dat het voor „nemen bestaat na de Koninklijke bewilliging 2 dezer „seriën uit te geven, en de aandelen der overige voorlooppig à la souche te laten.”

M.a.w. het kapitaal werd van f 600.000 gebracht op f 2.000.000, waarvan tot f 1.000.000 terstond uit te geven, en de overige f 1.000.000 voorlooppig (in portefeuille te houden?) à la souche te laten.

Het ligt voor de hand, dat het publiek, aan hetwelk geld ter leen werd gevraagd en dat gelokt werd met een in uitzicht gestelde conversie, verband zag tusschen het conversierecht van de 1500 schuldbekentenissen à f 1000, waarvan telkenjare door aflossing het aantal verminderde, en de kapitaalsverhooging, en de 1000 aandelen à f 1000, welke voorlooppig niet werden uitgegeven.

Dat het publiek, op grond van de — al is het, volgens het Hof, niet taalkundig juist — in diverse balansen voorkomende bewoordingen, in de bovenvermelde mededeeling zag het houden van aandelen in portefeuille, is alleszins begrijpelijk. Die mening wordt ook m.i. versterkt door de woorden „voor zooverre alsnog” (aandelen in portefeuille heeft); wil dit niet zeggen, op het oogenblik, ten tijde van het uitgeven der leening, zijn ze in portefeuille, maar ik — Schelde — weet niet of ik, wanneer schuldbeken-

tenissen ter inwisseling worden aangeboden, alsnog voldoende in voorraad heb om alle schuldbekentissen in te wisselen.

Obligatiehouders nu hebben eenigen tijd geleden van de hun bij het betreffende prospectus in uitzicht gestelde conversie gebruik willen maken; de conversie is hun echter geweigerd. Zij hebben zich toen tot de Rechtbank en vervolgens tot het Hof te Amsterdam gewend, welke hen evenwel in het ongelijk hebben gesteld.

Blijkens het vonnis van het Hof heeft „de Schelde” de vordering van obligatiehouders bestreden in hoofdzaak op twee gronden:

1°. dat bij de schuldbekentenis zelve geen recht tot verwisseling met een aandeel is verleend.

De Rechtbank en het Hof hebben dien grond verworpen; dat die omissie in de schuldbekentenis willens en wetens zoude geschied zijn om het in het betreffende prospectus verleende recht te niet te doen, is ondenkbaar.

2°. dat, „van een verwisseling als gevorderd, geen sprake kan zijn, omdat zij (de Schelde) geen aandeelen in portefeuille heeft, daar van haar kapitaal van f 2.000.000 de helft is geplaatst en geen besluit „is genomen tot uitgifte van aandeelen voor de andere helft, waaromtrent bepaald is, dat de plaatsing „voorloopig achterwege zal blijven.”

Het is deze grond, welke tot de overwegingen van het Hof aanleiding hebben gegeven om den houders van inwisselbare schuldbekentissen hun vordering tot inwisseling te ontzeggen.

Toen in 1900 „de Schelde” in het betreffende prospectus conversierecht aan de nemers van hare schuldbekentissen verleende was dat of inderdaad gemeend, of niet gemeend. Men kan en mag niet anders dan het eerste veronderstellen. De bijvoeging „voor zooverre zij (Schelde) alsnog aandeelen in portefeuille heeft” en de mededeeling, dat het kapitaal vergroot was en dat voorloopig f 1.000.000 aandeelen niet geplaatst zouden worden, waren niet anders bedoeld resp. dan een gevolg van het feit, dat 1500 schuldbekentissen werden uitgegeven en geen 1500, doch 1000 aandeelen werden gecreëerd, en dan een aanwijzing, dat reeds een voorziening was getroffen, voor het eventueel in verband met het conversierecht der schuldbekentissen beschikbaar hebben van aandeelen. Geenszins mag men veronderstellen, dat die bijvoeging en die mededeeling bedoeld waren om afbreuk te doen aan het conversierecht, ja, om dat illusoir te maken en onuitvoerbaar te houden.

Of het conversierecht in het betreffende prospectus was niet gemeend; de bijvoeging en de mededeeling waren wel bedoeld om het conversierecht niet alleen illusoir te maken, doch weer te niet te doen; die bedoeling, niet uitgedrukt in duidelijke bewoordingen, doch in bedekte, voor het publiek misleidende woorden, misschien taalkundig, om de bewoordingen van het Hof te nemen, onjuiste, doch geenszins onjuiste, door het gebruik dier bewoordingen in de praktijk, in balansen. Doch om die bedoeling te veronderstellen, dan zoude men „de Schelde” kwade trouw, en wel in hooge mate, moeten aanwrijven.

Het Hof heeft nu houders van verwisselbare schuldbekentissen hun vordering tot verwisseling hunner schuldbekentissen in aandeelen ontzegt, ofschoon de toestand wat de kapitalisatie van „de Schelde” betreft, precies dezelfde was als in 1900. Het Hof erkent wel, dat de bewoordingen van het prospectus grond gaven voor de meening, dat het conversierecht bestond; dat dit echter taalkundig niet juist was; dat door de bovenaangehaalde bijvoeging en mededeeling het conversierecht onuitvoerbaar is, ja zelfs, dat het de bedoeling van die bijvoeging en mededeeling was, dat conversierecht niet uitvoerbaar te doen zijn.

Het Hof heeft hiermede gesanctionneerd het standpunt, dat het in het prospectus verleende conversierecht door een bijvoeging en een mededeeling, langs

een omweg en in bedekte bewoordingen, en hoewel den indruk gevende van het tegendeel, weer te niet gedaan werd; het Hof heeft hiermede gesanctionneerd minder goede trouw in hooge mate. Dat het Hof hieraan niet gedacht heeft, moet aangenomen worden.

Ook op een paar overwegingen van het Hof dient even de aandacht gevestigd te worden, en wel de 10de en 12de overweging.

Daarin zegt het resp., dat „de Schelde” door op een besluit terug te komen, de op haar rustende verplichting kon nakomen en dat commissarissen en directie, gemachtigd tot uitgifte van aandeelen, indien ze dit noodig achten, het in hunne hand hadden de op „de Schelde” rustende verplichting tot conversie van verwisselbare schuldbekentissen — een integreerende voorwaarde in de betreffende overeenkomst van geldleening — na te komen. Noch de aandeelhouders kwamen op hun besluit terug, noch de commissarissen en directie vonden noodig aandeelen uit te geven, ofschoon overeenkomsten te goeder trouw moeten worden ten uitvoer gebracht, ofschoon een schuldenaar zijn verbintenis heeft na te komen, deze getrouw heeft te volbrengen. Het Hof sanctionneert evenwel het standpunt, dat men dit niet heeft te doen.

v.—d.

Het Hof overwegende, dat:

1. dat een naamloze vennootschap bevoegd is te bepalen, dat zij, althans gedurende zekeren tijd, een deel van haar kapitaal niet zal plaatsen;
2. dat dit deel dan geen werkelijk kapitaal is, maar slechts in naam bestaat (nominaal kapitaal);
3. dat de vennootschap geen aandeelen in dat deel in portefeuille kan hebben, omdat deze uitdrukking, naar taalgebruik, beteekent in voorraad of ter beschikking hebben en het in voorraad of ter beschikking hebben van aandeelen in een slechts in naam bestaand kapitaal niet mogelijk is;
4. dat weliswaar sommige balansen van naamloze vennootschappen kapitaal, dat men besloten heeft niet te plaatsen, aandeelen in portefeuille noemen, maar dat een dergelijk, met het taalgebruik strijdige, wijze van uitdrukken geen gewicht in de schaal legt;
5. dat dus de in de clausule voorkomende woorden, „voor zooverre deze alsnog een of meer aandeelen in portefeuille heeft” aantonen, dat het recht tot inwisseling beperkt is tot dat deel van het kapitaal, tot welks plaatsing is besloten en waarvan de vennootschap nog aandeelen over heeft;
6. dat trouwens eene andere opvatting het gevolg zou hebben, dat in de clausule zou verscholen liggen een recht aan houders van schuldbekentissen gegeven om het werkelijk kapitaal der vennootschap te vergrooten, terwijl slechts eene uitdrukkelijke bepaling dit, uiteraard aan aandeelhouders toekomende, recht, op de houders der schuldbekentissen kan doen overgaan;
7. dat afgezien van het voorgaande, de overige inhoud van het prospectus de onjuistheid van der appellanten bewering aantoonde;
8. dat immers de clausule in het prospectus wordt voorafgegaan door de mededeeling, dat besloten is de statuten te wijzigen, met het doel om het maatschappelijk kapitaal van f 600.000, verdeeld in 3 seriën, ieder groot f 200.000, door uitgifte van 7 verdere seriën uit te breiden tot f 2.000.000, en dat het voornemen bestaat, na de Koninklijke bewilliging, 2 dezer seriën uit te geven en de aandeelen der overige voorloopig à la souche te laten;
9. dat „de Schelde” hiermede duidelijk te kennen gaf, dat zij, althans voorloopig, f 1.000.000 van haar kapitaal niet wilde plaatsen en daarvoor dan ook geen aandeelen uitgeven;
10. dat „de Schelde” vervolgens het recht verleende om de schuldbekentissen tegen aandeelen in te wisselen ook zonder toevoeging der woorden „voor zooverre zij alsnog een of meer aandeelen in portefeuille heeft,” niet kan bedoeld hebben het recht tot inwisseling te geven tegen aandeelen in dat deel van het kapitaal, waaromtrent ze zelve even te voren te kennen gaf, dat zij het niet wil plaatsen; althans zoolang zij niet op dit besluit terugkwam;
11. dat ook zij, die op de leening inschreven, bij de lezing van het prospectus in zijn geheel, die bedoeling moeten begrijpen;
12. dat appellanten nog hebben beweerd, dat in de vergadering van aandeelhouders der „Schelde” van 15 April 1916 is besloten nieuwe aandeelen uit te geven, zoodat in

elk geval na dit tijdstip „de Schelde” aandeelen ter inwieling beschikbaar had, maar dat dit niet opgaat, omdat door deze vergadering is besloten een of meer seriën aandeelen uit te geven, indien Directie en Commissarissen dit noodig achten, en dezen dit onnoodig hebben geacht.

FACTOREN IN HET WONINGVRAAGSTUK.

Prof. Mr. Dr. A. van Gijn schrijft:

Met buitengewone belangstelling werd door mij kennis genomen van de serie artikelen, welke de heer Ir. Plate schreef over het woningvraagstuk.¹⁾ Het kan inderdaad niet genoeg gezegd worden, dat wil men het woningvraagstuk niet nog haast onoplosbaarder maken, dan het reeds is, groote matiging in de eischen noodig is. De Woningraad en Minister Aalberse zijn blijkbaar van andere meening. Met financieelen steun van het Rijk is naar hunne meening blijkbaar op dit gebied alles op te lossen. Natuurlijk is het zulks wanneer men alle andere belangen bij de volkshuisvesting gaat achterstellen en ten behoeve van de volkshuisvesting een departement van algemeen bestuur sticht zoo groot als twee andere tezamen, met een budget van honderden miljoenen aan kapitaalsuitgaven en binnen weinige jaren ook van vijftigtallen millioenen aan jaarlijksche bijdragen. Dat men, zulks niet willende, langs den weg van wat (desnoods veel) rijks-geld in een zinkputje te gooien, niets bereikt dan het betrekkelijk goedkoop wonen van een klein aantal, die door gelukkig toeval of protectie een met staats-hulp gebouwde woning krijgen en overigens erger toestanden voor de rest der bevolking, dat schijnen noch de Minister noch de Woningraad uit de geschiedenis van de financieele paragrafen van de Woningwet te hebben geleerd. Maar daarvoor is ook noodig eenig geloof in principieele waarheden van de economie en is het tegenwoordig niet veel wijsgeeriger om te zeggen: „de economie heeft failliet gemaakt?”

De heer Plate verdient alle hulde, dat hij tegen den stroom heeft durven oproeien, hulde ook, dat hij getracht heeft wegen te wijzen, die op den duur uit het moeras kunnen leiden. Helaas eerst op den duur; niemand zal het den schr. kwalijk nemen, dat hij niet een dadelijk werkend middel kon aangeven, al heeft iedereen zeker met mij betreurd, dat ook wie zoo goed inzicht bleek te hebben in de moeilijkheden, ten slotte slechts een vaag advies kon geven omtrent hetgeen dadelijk moet worden gedaan.

Intusschen op één punt in zijn betoog moet ik toch opmerkzaam maken, waarbij de heer Plate in het gewone gareel liep, terwijl het toch zoo volstrekt noodig is, dat wij uit dat gareel komen. De heer Plate hangt ook aan het adagium, dat een arbeider maar een zeker deel van zijn loon kan (mag) verwonen. Het is zeer van zelfsprekend, dat men bij de vraag, wat verwoond kan worden, op het loon let; zeer begrijpelijk ook, dat men nagegaan heeft in normale tijden, welk deel van zijn loon een arbeider voor zijn huisvesting pleegt uit te geven en kan uitgeven teneinde de gedachten te kunnen bepalen omtrent wenschelijke huurprijzen. Maar het is een zonderlinge fout geweest van woningphilantropen, dat zij een verhouding zijn gaan aannemen, die als het ware in de natuur der dingen ligt. Voor een zelfde soort van arbeider op een zelfde plaats is er zeker wel wat uit de verhouding te leeren, maar overigens ontbreekt alle grondslag aan die verhoudingsleer. Waarom ter wereld zoude een arbeider als alles, behalve zijn woning, dooreengenomen 50 pCt. duurder worden, doch de woning in het bijzonder 100 pCt. en als zijn loon dan b.v. met 60 pCt. gestegen is slechts een gelijk deel van zijn loon voor huishuur kunnen besteden als voor de wijziging in de prijzen? Trouwens de leer leidt tot het absurde gevolg, dat als eenmaal de woningen meer dan één zesde van het loon

kosten en dus de rest er van staatswege bij moet gelegd daar niet meer uit te komen is. De heer Plate neemt aan, dat een behoorlijke woning nu f 4 doet, doch f 6,50 kost, zoodat er f 2,50 op wordt toegelegd. Neemt men nu aan, dat het loon thans f 24 is en tot 39 moet stijgen om een huur van f 6,50 mogelijk te maken (de heer Pl. spreekt van f 35 à f 40), dan moet dus het loon met 62,5 pCt. stijgen. Inusschen als de hoge loonen, die thans gelden en mede een der belangrijkste oorzaken zijn van den duren bouw, alweer met 62,5 pCt. moeten stijgen, dan zullen de bouwkosten en onderhoudskosten ook weer sterk omhoog gaan. Daar het loon niet slechts bij den eigenlijken bouw en het eigenlijke onderhoud, doch ook bij de winning en voorloopige bewerking van de grondstoffen een groote rol speelt, mag men wel aannemen, dat de woningen dan weer $\frac{2}{3}$ van 62,5 pCt. of 40 pCt. duurder worden, dus weer met f 2,60 stijgen. Het verschil tusschen een zesde van het op f 39 gestegen loon en den huurprijs is dus nog 10 cts. per week meer dan te voren en in de plaats van ontlast worden de publieke kassen nog iets zwaarder belast.

Er is onnoemelijk veel kwaad gedaan met de leer van de vaste verhouding tusschen het loon en den mogelijken huurprijs. In de plaats dat men den arbeider leerde, dat een goede woning op den duur voor hem de allerbeste besteding van zijn geld was, heeft men hem geleerd, dat hij geen 20 percent meer voor zijn woning moet, ja mag, over hebben, indien hij niet tevens 20 pCt. meer voor voeding, kleeding, lichamelijke en geestelijke verzorging, ja ook voor genoegens, snoeperijen, bioscopen (drank wellicht) kan besteden. En waarom? De berekening, dat wie met f 25 rond kan komen, behoudens dan dat een ander met f 2,50 voor zijn woning moet bijspringen, van die ongewenschte hulp af kan komen, als hij f 2,50 meer per week aan loon krijgt, moge niet absoluut zuiver zijn, zij is in elk geval honderdmaal dichtter bij de waarheid dan de leer, dat alle uitgaven met 62,5 pCt. moeten kunnen worden uitgezet om aan den huishoofden alleen 62,5 pCt. meer te kunnen betalen. Laat ons toch die verhouding, die alleen als een middel om de gedachten te bepalen in zeer gewone tijden wel nut had ten spoedigste als een groote dwaasheid overboord werpen; laat ons den arbeiders zelf duidelijk maken, dat het een groote fout is geweest er een soort van leer van te maken. Bij allen, die een beetje verstand hebben, zal dit zeker gelukken.

ANT. VAN GIJN.

INDEX-CIJFERS.

Vanaf den wapenstilstand tot en met Maart jl. daalde het algemeene niveau der prijzen, zooals zich dit afteekent in het index-cijfer. Maar in April begon de reactie en thans is de achter ons liggende Juli-maand reeds de vierde maand waarin een aanmerkelijke rijzing moest geboekt worden. Van November tot Maart daalde het index-cijfer van 6212 tot 5708, zijnde een teruggang van 504 punten of ongeveer 8 pCt. Sedert Maart is het eindcijfer al weder 692 punten gestegen. Met de vermeerdering van Juli — 212 punten of 9,6 pCt. — is het totaal op 6400 gebracht en het relatieve cijfer op 290,9, cijfers die zich aanmerkelijk verheffen boven eenige notering, niet alleen ooit in de oorlogsjaren, maar zelfs nimmer in het gansche tijdsverloop, dat door „the Economist” index-cijfers berekend worden, bereikt. De ernstige gebeurtenissen in de steenkolenmijnindustrie tijdens de afgelopen maand, die niet alleen de prijzen van den steenkool zelve aangetast hebben, maar tevens van een zeer groot aantal andere artikelen, kunnen beschouwd worden als de hoofdschuldigen voor de ongehoorde stijging. Maar, aldus merkt „the Economist” in het commentaar, dat hij bij zijn staat geeft, op, er zijn buiten de steenkolenwereld nog andere ernstige invloeden aan het werk geweest. Uit vele

¹⁾ Pag. 517; 547 en 575.

centra komt de klacht, dat de hooge loonen en korte werktijden, welke in zooveel industrieën ingevoerd zijn, vergezeld worden door gebrek aan toewijding voor het werk, dat gedaan wordt, een betrèrenswaardige omstandigheid, die de prijzen natuurlijk nog meer verhoogt. Daarnaast gelooft „the Economist” aan de regeeringsmaatregelen en beperkingen, die in belangrijke mate nog steeds gelden, te moeten toeschrijven, dat handel en industrie zich niet op gunstiger wijze hebben weten te herstellen. Hieronder volgt de gebruikelijke staat:

Data	Granen en olesch	Andere oodings- en genom.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen: olën, hout, rubber, enz.	Totaal	Algemeen indexcifer
Basis (gemidd. 1901—5)	500	300	500	400	500	2200	100,0
1 Januari 1914	563	355	642	491	572	2623	119,2
1 April „	560	350½	626½	493	567	2597	118,0
1 Juli „	565½	345	616	471½	551	2549	115,9
1 October „	646	405	611½	472½	645	2780	126,4
1 Januari 1915	714	414½	509	476	686½	3800	127,3
1 April „	840	427	597	644	797	3305	150,2
1 Juli „	818	428	601	624	779	3250	147,7
1 October „	809½	470½	667	619½	769½	3336	151,6
1 Januari 1916	897	446	731	711½	848½	3634	165,1
1 April „	949½	503	796½	851	913	4013	182,4
1 Juli „	989	520	794	895	1015	4213	191,5
1 October „	1018	536½	937	858½	1073	4423	201,0
1 Januari 1917	1294	553	1124½	824½	1112	4908	223,0
1 April „	1346	610½	1226	834½	1283	5300	240,9
1 Juli „	1432½	652½	1441	841½	1278½	5646	256,6
1 October „	1221½	726	1509½	822½	1354½	5634	256,1
1 Januari 1918	1286½	686	1684½	839½	1348½	5845	263,2
Einde Jan. „	1221½	686	1719½	829	1329	5785	262,9
„ Febr. „	1235	693	1733	838	1319	5818	264,4
„ Mrt. „	1238	697	1777	836	1319	5867	266,6
„ April „	1244	744½	1760	850	1342½	5941	270,0
„ Mei „	1247	777½	1773½	849	1369	6016	273,4
„ Juni „	1274	777½	1811½	861½	1380½	6105	277,5
„ Juli „	1274	777½	1808	889½	1379	6128	278,5
„ Aug. „	1287½	775	1920	889½	1395	6267	284,8
„ Sept. „	1246½	779½	1929	889	1394	6238	283,5
„ Oct. „	1271	780	1889	878½	1391½	6210	282,6
„ Nov. „	1289	782½	1848	903	1389½	6212	282,6
„ Dec. „	1303	782½	1805½	866	1337	6094	277,0
„ Jan. 1919	1287	782½	1618½	828	1335	5851	265,9
„ Febr. „	1288½	782½	1596½	818	1310½	5796	263,8
„ Mrt. „	1285	782½	1502	844½	1294	5708	259,4
„ April „	1306½	752	1512½	912½	1290½	5774	262,4
„ Mei „	1310½	776½	1643	931	1327	5988	272,2
„ Juni „	1338	800	1741½	937	1371½	6188	281,3
„ Juli „	1339½	805½	1804½	1033½	1417	6400	290,9

In de beide voedingsgroepen valt betrekkelijk weinig verandering op te merken, maar weefstoffen, delfstoffen en diversen geven allen zeer aanzienlijke toevoegingen te zien, vergeleken met het voorafgaande totaal. In de groep der granen waren tarwe, gerst en haver hooger, maar daarentegen valt een seizoenverbetering te constateren voor de noteeringen op de aardappelmarkt. Bij de overige noteeringen was thee iets gemakkelijker en koffie wat duurder. In de textielbranche heeft men bloot gestaan aan een belangrijke staking en de invloed van de steenkolenprijzen is hier natuurlijk zeer groot geweest. Enkele fabrieken van wollen goederen in Yorkshire hebben tengevolge der moeilijkheden met de steenkolen hun productie gestaakt en men verwacht, dat de prijzen zich langen tijd niet verbeteren zullen. Op de vlas- en jutemarkt was er verhooging van noteeringen. Het schijnt, dat de vraag uit Centraal-Europa daarbij reeds inwerking vertoont op den gang van prijzen. In de groep der mineralen is de 6 sh.-toeslag per ton op den prijs van steenkolen natuurlijk het belangrijkste feit. De invloed van deze verhooging ziet men van zelf sprekend in het verloop der metaalnoteeringen weerspiegeld. IJzer- en staalprijzen, die reeds zoover boven het niveau van vóór den wapenstilstand opgelopen waren, zijn opnieuw stijgende, terwijl koper, tin en lood allen aanzienlijke vermeerdering van prijs in Juli ver-

toond hebben. Bij de diversen zijn olie, oliezaden en talk belangrijk duurder geworden, rubber en petroleum daarentegen slechts weinig. Waarheen men den blik ook wendt, het valt moeilijk invloeden te bekenen, die waarschijnlijk in het hooge prijsniveau een verbetering zullen brengen. Integendeel, het tegenovergestelde acht „the Economist” dat ons te wachten staat. „The Government puts grit into the wheels of trade and commerce, and seems unable to set any limit to its orgy of extravagant expenditure, while the country seems bent on extending its period of lax work and self-indulgent luxury, and determined to postpone as long as possible that long hard pull of intense work, production, and thrift which alone can lay the foundations of economic recovery.”

DE ENGELSCHER BANK EN DE GOUDPRODUCENTEN.

Zooals de lezer zich zal herinneren is de in deze woorden opgesloten quaestie reeds herhaaldelijk in deze kolommen aan de orde geweest. De grieven der goudproducenten dateeren reeds van 1917 en vroeger. De toenemende prijzen van machinerieën en hulpstoffen, de stijgende loonen deden zich al spoedig ook in dezen bedrijfstak gevoelen. Een verhoogde prijs van het product was echter, zolang het goud in de bestaande gewichtseenheden grondslag der voornaamste muntstelsels bleef, in beginsel onmogelijk, tenzij de regeeringen, vooral in den oorlog hoofdafnemers van het edel metaal, bereid waren een toeslag te geven, m.a.w., zooals een der tegenstanders scherp opmerkte, ieder nieuw geproduceerd pond goud met 1½ of 1¼ pond oud goud te betalen. De klachten, vooral uit Zuid-Afrika, met krachtigen weerklank in de Vereenigde Staten en in Australië, bleven aanhouden met het gevolg, dat de Britsche regeering in de tweede helft van 1918 overging tot de instelling van een speciale commissie ten einde het vraagstuk te onderzoeken. De conclusie der commissie, van wier arbeid een overzicht gegeven werd in het nummer van 19 Februari j.l. No. 164 blz. 175 v., luidde principieel afwijzend. „Gold being the standard of value, no more can properly be paid for it than its value in currency.”

Met dat al was de strijd hiermede niet uit. De klachten der goudproducenten hielden aan, en namen, naar mate de Engelsche wisselkoersen ernstiger teekenen van zwakte gingen vertoonen en tegelijk ook in landen, wier valuta overigens voldoende krachtig gebleven was, in den edelmetaal-handel, om welke redenen dan ook, practisch zich een dikwijls niet onbelangrijk goudagio ging ontwikkelen, in kracht toe. Niet meer naar een overheidstoeslag gingen de verlangens der producenten uit, op den voorgrond werd door hen gesteld de wensch naar volledige vrijheid in hun afzet. Reeds in de bovenaangehaalde bespreking van het Inchcape-rapport in het nummer van 19 Februari j.l. werd er op gewezen, dat in dit opzicht het betoog der commissie minst genomen zwak moest worden genoemd. Niet alleen dat het toen reeds vaststond dat, bij vrijheid van afzet, de producenten hooger prijs zouden hebben gemaakt dan krachtens het geldend agreement met de Engelsche bank het geval was, maar bovendien moest de Engelsche regeering, door het tegen vasten prijs overgenomen goud dadelijk naar de Vereenigde Staten te verscheppen, reeds toen een niet geheel onbelangrijke winst hebben gemaakt. Bij verkoop naar het buitenland dadelijk door de producenten zou de Engelsche wisselkoers uiteraard gelijken steun hebben gekregen als bij verkoop door tussenkomst van de Regeering. Ook het beroep op het bestaand agreement, dat overeenkomstig het Engelsche muntstelsel 77 s. 9 d. per standard ounce tot vaste prijsbasis nam en door de Engelsche bank en de goudproducten gemeenschappelijk was vastgesteld, werd door de laatsten gemaakt. Van een

vrijwillige daad was, naar zij beweerden hunnerzijds geen sprake geweest, aangezien de Engelsche Regeering, die in dezen achter de Engelsche Bank stond, feitelijk alle verschiepingsgelegenheid in handen had en dus kon doorzetten wat zij wenschte.

Gedurende den oorlog klopten de producenten evenwel bij de Regeering aan doovemansooren. In de centralisatie van het buitenlandsche betalingsverkeer, die ook in Engeland allengs vrijwel compleet was geworden, paste de bestaande regeeringsgoudpolitiek geheel, terwijl bovendien een treden in de wenschen der producenten, naar de Engelsche regeering gezegd werd te vreezen, zou kunnen worden uitgelegd als een principieele erkenning van een niet meer volledige goudwaarde van het pond sterling.

In deze politiek is echter, gelijk den lezer bekend is, eenigen tijd geleden wijziging gebracht. Aan de in de eerste plaats met de Vereenigde Staten getroffen regelingen tot het op peil houden van den wisselkoers is een eind gemaakt, ook in ander opzicht is het internationaal betalingsverkeer van knellende banden bevrijd, met het dadelijk gevolg, dat de Londensche koersen een gevoeligen knak kregen; later weliswaar door een tijdelijk herstel gevolgd, maar toch niet van dien aard, dat de fictie van de goudwaarde van het pond sterling zelfs nog in theorie kon worden gehandhaafd. Een uitvoerverbod van goud was dan ook het onvermijdelijk gevolg.

Het behoeft wel geen betoog, dat het onder deze omstandigheden moeilijk viel den goudproducenten nog langer de inwilliging hunner wenschen te onthouden. Op de algemeene financieele politiek kon geen beroep meer worden gedaan, terwijl de dalende koersen het verlies des te grooter maakten. Wat dan ook reeds eenigen tijd geleden werd vermoed,¹⁾ is thans werkelijkheid geworden. De producenten zijn van hun contract met de Engelsche Bank ontslagen en de verzendvrijheid van het nieuw geproduceerde goud uit de tot het Britsche Rijk behorende productie-landen is hersteld.

Berichten van belangrijk hogere prijzen, 85 s. en meer per standard ounce, gemaakt op goudzendingen o.a. naar de Vereenigde Staten, worden dan ook reeds gemeld. De quaestie, die reeds zoolang gehangen heeft, is hiermede van de baan, en het wereldverkeer is tegelijk weer een stukje meer van zijn oude vrijheid rijker geworden.

De goudproducenten, intusschen, toonen zich naar de laatste berichten, dankbaar, doch niet voldaan. Zij meenen, dat de Engelsche regeering nog een stap verder moet gaan en hun de geheele, allengs naar het schijnt tot een niet onbelangrijk bedrag opgehoopen, winst op hun verkoopen van nieuw goud, of althans een belangrijk deel van die winst behoorde uit te keeren. Zij wijzen hierbij opnieuw op het onvrijwillig karakter, althans wat hunne medewerking er aan betreft, van het oude agreement en achten door den druk, waaronder, ook met vrijheid van verkoop, hun bedrijf blijft staan, hun verlangen gerechtvaardigd. Of en in hoeverre de Engelsche Regeering in hun verlangen wil treden, is nog niet bekend.

¹⁾ Zie de aantekening in het nummer van 23 Juli 1919, blz. 695, ontleend aan het Overzicht der Edele Metalen, tweede kwartaal 1919, van de firma H. Drijfhout & Zoon. In dit overzicht wordt nog de mogelijkheid van een tusschenoplossing ondersteld.

AANTEKENINGEN.

Het nieuwe Octrooi van de Surinaamsche Bank, en Sur. Zilverbons. — Aan het verslag van de voornoemde instelling over 1918 wordt het volgende ontleend.¹⁾

„Nadat in Augustus 1913 door ons tot den Gouverneur van Suriname het verzoek was gericht om bij afloop, in

¹⁾ [Zie laatstelijk hiernaast pag. 615, jaargang 1918. — Red.]

1914, van het bestaande octrooi den termijn weder te mogen zien verlengd, waarbij enkele voorstellen tot wijziging waren gevoegd, werd een jaar daarna, in Juli 1914, van den Minister van Koloniën een ontwerp-octrooi ontvangen, dat geheel opnieuw was samengesteld, naar het model van dat voor de Javasche Bank geldende. Vier jaren verliepen sindsdien, voordat wij, in het bezit van een nieuw octrooi, ons weder rustig aan onzen arbeid konden wijden. Eerst moest overeenstemming tusschen den Minister van Koloniën, als vertegenwoordiger in deze van het Koloniaal Bestuur optredende, en ons verkregen worden, waarmede geruime tijd gemoeid was en daarna liep de parlementaire machine in de kolonie zoo stroef, dat de Nederlandsche Regeering de zaak in eigen hand nam.

„Bij Koninklijk Besluit van 2 Juli 1918, No. 2, op een enkel ondergeschikt punt gewijzigd bij Koninklijk Besluit van 8 Januari 1919, No. 29, werd ons een nieuw octrooi verleend voor den tijd van tien jaar, ingegaan op 1 Juli tevoren.

„Dit octrooi, dat bij besluit van den Gouverneur van den 29sten Juli 1918 (G.B. No. 56) den 5den Augustus in de kolonie werd afgekondigd, wijkt op zeer belangrijke punten af van het vroegere octrooi.

„In de eerste plaats verdient vermelding de nieuwe verplichting om kosteloos allerlei werkzaamheden voor de kolonie te verrichten en voor met het Koloniaal Bestuur nauw verbonden instellingen als Koloniale Spaarbank en Immigratiefonds. Daarnaast is de mogelijkheid voor het Koloniaal Bestuur geopend om, tot tijdelijke versterking van de koloniale kas, voorschotten van de Bank te verkrijgen.

„Verder heeft de Regeering den eisch gesteld van winstdeeling. Na uitkeering van 6 pCt. aan aandeelhouders en tantième aan de daarop rechthebbenden, ontvangt de Koloniale kas een derde van de overwinst, zoolang het Reservefonds nog niet een vierde van het kapitaal heeft bereikt, en, is dat wel het geval, dan ontvangen de Koloniale kas $\frac{1}{10}$ van de overwinst en aandeelhouders $\frac{4}{10}$. In verband hiermede vereischt de balans goedkeuring door den Minister van Koloniën.

„En ten slotte dient vermeld, naast de afschaffing in Suriname van de aldaar meer dan 50 jaar bestaan hebbende Commissie van Toezicht, de instelling van een toezicht van Gouvernementswege door benoeming van een Gouvernements-Commissaris in Nederland en van een Gouvernements-Commissaris in Suriname.

„Overeenkomstig de artikelen 3 en 30 van het nieuwe octrooi werden de Statuten onzer Vennootschap met de bepalingen van het octrooi in overeenstemming gebracht. Op de aldus in de vergaderingen van aandeelhouders van 16 Juli en 7 Augustus 1918 gewijzigde Statuten werd de Koninklijke goedkeuring verkregen bij Koninklijk Besluit van 20 December 1918, No. 26 („Ned. Staatscourant” 12 Februari 1919, No. 36).

„In den loop van het jaar werd aan den Directeur te Paramaribo, Mr. Dr. W. Dijkmeester, vergunning verleend om naar Nederland te komen tot het houden van de noodige besprekingen omtrent de oprichting van eene nieuwe bankinstelling voor Curaçao en omgeving. Onze instelling had zich daarvoor zeer geïnteresseerd en door den heer Dijkmeester een langdurig onderzoek ter plaatse doen instellen. Het gevolg van een en ander was de totstandkoming van de Hollandsche Bank voor West-Indië en de benoeming van den heer Dijkmeester tot Directeur van de nieuwe instelling.

„Intusschen was in Nederland ook de West-Indische Cultuurbank in het leven geroepen door de samenwerking van Nederlandsche Handel-maatschappij, Kon. West-Indische Maildienst en Rotterdamsche Bankvereeniging met de Surinaamsche Bank. Onze instelling behoeft voor het deelnemen in het kapitaal van de Cultuurbank eene bijzondere vergunning.

„Daar het verkrijgen van deze vergunning in de kolonie dezelfde moeilijkheden ondervond, als de totstandkoming van het nieuwe octrooi onzer instelling, werd de vergunning eveneens bij Koninklijk Besluit verleend (Kon. Besluit van 8 Juli 1918, No. 23).

„De statuten waren reeds tevoren goedgekeurd bij Kon. Besluit van 9 Januari 1918, No. 12, gewijzigd bij dat van 30 Augustus 1918, No. 65 („Ned. Staatscourant” 7 October 1918, No. 234) en de vergunning om krachtens art. 164 van het Regeerings-Reglement in de kolonie als eene credietvereeniging werkzaam te zijn werd verkregen bij Kon. Besluit van 11 November 1918, No. 56.

„Het aanvankelijk voornemen, in ons vorig verslag reeds vermeld, om de belangen van de Cultuurbank in de kolonie door de Directie van de Surinaamsche Bank te doen be-

hartigen, ondervond bij Commissarissen der Cultuurbank wijziging en zoo moest in de kolonie voorzien worden, zoowel in de vacature, door het heengaan van Mr. Dijkmeester bij onze instelling ontstaan, als in de nieuwe betrekking van gedelegeerde van de Cultuurbank. Voor deze laatste functie kwam zeer bijzonder in aanmerking de in de kolonie als directeur van den landbouw werkzame heer D. S. Huizinga. De heer Huizinga werd door Commissarissen van de Surinaamsche Bank tot Directeur der instelling benoemd en door Commissarissen van de West-Indische Cultuurbank tot gedelegeerde van die instelling in de kolonie.

„Als gevolg van het nieuwe octrooi werd met de Regeering eene overeenkomst gesloten omtrent de overmaking van gelden, voor rekening der kolonie, tusschen Nederland en Suriname, „pari-overeenkomst” genoemd en gepubliceerd in het „Gouvernementsblad” der kolonie 1918, No. 73. Deze overeenkomst werd aangegaan voor den duur van het nieuwe octrooi behoudens de bevoegdheid van elke der partijen om haar tusschentijds met zes maanden opzegging te doen eindigen.

„Ter voldoening aan art. 25, 1e lid van het octrooi, werd door den Gouverneur van Suriname, bij besluit van 5 November 1918 (G.B. No. 79) de verhouding, waarin het gezamenlijk bedrag der bankbiljetten, rekening-courant-saldi en andere in de kolonie dadelijk opeisbare vorderingen door munt of muntmateriaal moet zijn gedekt, gesteld op een derde. Bij resolutie van 7 November d.a.v., No. 3673 (G.B. No. 81) werd dit dekkingscijfer tijdelijk op een vijfde gebracht, aangezien — zoo luidde de considerans — de tijdsomstandigheden oorzaak waren, dat het niet mogelijk was de normale verhouding te handhaven. Deze regeling was slechts van formeelen aard; ter voldoening aan de bepalingen van het nieuwe octrooi, omdat onder vigneer van het oude octrooi, ten vorigen jare die verlaging van het dekkingscijfer reeds bij koloniale verordening was vastgesteld ¹⁾, aanvankelijk geldende tot 1 Juli 1918. Bij verordening van 29 Juni 1918 (G.B. No. 49) was die termijn inmiddels verlengd tot 31 Dec. 1918.

„Ter voldoening aan art. 25, 3e lid, van het octrooi werd door den Gouverneur bij besluit van 5 November 1918 (G.B. No. 80) de waarde van het muntmateriaal, dat als dekking dienst kan doen, opnieuw bepaald op hetzelfde bedrag, dat reeds onder het oude octrooi daarvoor was vastgesteld n.l.: voor goud op 1647,50 en voor zilver op f 80 per K.G. fijn.

„In het laatst van 1917 begonnen, deed zich in de eerste maanden van 1918 meer geaccentueerd het verschijnsel voor, waarvan onze instelling in geen der vier voorgaande oorlogsjaren anders dan voorbijgaand last had gehad, dat n.l. de specievoorraad sterk afnam door toenemende vraag naar zilveren munt.

„Het dekkingscijfer daalde langzamerhand sterk. Van aanvoer van specie kon geen sprake zijn, daar alle scheepvaart-verkeer tusschen de kolonie en het moederland afgebroken was. Alleen het goud, in de kolonie zelf gewonnen, kon als munt-materiaal het dekkingscijfer nog boven de 20 pCt. houden. Op 6 April was de dekking in munt en muntmateriaal gedaald tot 22,85, terwijl de dekking in munt toen slechts 15,65 bedroeg.

„Tengevolge van de hooge prijzen, die de kleine landbouwers voor hunne producten wisten te bedingen en van den opkoop van voedingsmiddelen van Gouvernementswege waren in den laatsten tijd aanzienlijke bedragen in handen gekomen van de kleine landbouwers en kleine neringdoenden in de kolonie — inzonderheid van de Britsch-Indische bevolking. Deze hadden dat geld niet dadelijk nodig, konden of wilden het niet rentegevend uitzetten en bewaarden het in zilver.

„In overleg met onze Directie besloot de Gouverneur toen om, in navolging van hetgeen in Nederland reeds in 1914 was geschied, over te gaan tot de uitgifte van zilverbons.

„Op den 6en April werd daartoe eene ontwerpverordening bij de Koloniale Staten ingediend, welke op denzelfden dag door dat college werd behandeld en aangenomen, en door den Gouverneur werd vastgesteld en afgekondigd in het „Gouvernementsblad” No. 25.

„Machtiging werd verleend om tot eene gezamenlijke waarde van ten hoogste f 500.000 zilverbons uit te geven in coupures van f 2,50, f 1,— en f 0,50.

„Bij besluit van den Gouverneur van denzelfden dag werd de verdeling aldus vastgesteld, dat tot een maximum van 90.000 zilverbons à f 2,50, 225.000 à f 1,— en 100.000 à f 0,50 zouden worden gemaakt. Bij besluit van 1 Novem-

ber 1918 kwam daarin eene kleine wijziging. Er zouden 70.000 bons van f 2,50 worden uitgegeven en 200.000 van f 0,50. De zilverbons verkregen de hoedanigheid van wettig betaalmiddel en zouden worden ingetrokken, zoodra tot hunne inwisseling eene voldoende hoeveelheid zilveren munt beschikbaar zou zijn.

„In afwachting van de uitgifte der zilverbons, die eerst gedrukt zouden moeten worden, werden nog twee andere maatregelen noodig geacht om te voorkomen, dat nog meer specie aan onze instelling zou worden onttrokken en zij daardoor wellicht voor het feit zou worden gesteld, dat zij niet verder aan de aanvragen zou kunnen voldoen.

„Bij verordening van denzelfden dag, opgenomen in het „Gouvernementsblad” No. 26, werd daarom bepaald, dat tot het tijdstip, waarop de zilverbons beschikbaar zouden worden gesteld:

1°. aan de biljetten van de Surinaamsche Bank de hoedanigheid van wettig betaalmiddel werd toegekend en

2°. de verplichting der Bank tot inwisseling van hare biljetten tegen gangbare specie werd opgeschort.

„Tevens werd tegelijkertijd bepaald, dat zolang de zilverbons in circulatie zouden zijn de Bank de bevoegdheid zou hebben de aangeboden bankbiljetten tegen zilverbons in te wisselen.”

Koffie in de oorlogsjaren. —

Aangezien, wat zeer te betreuren blijft, in de oorlogsjaren door de Afdeling Handel niet voortgegaan kon worden met de publicatie van het jaarlijksche „Verslag omtrent Handel, Nijverheid en Scheepvaart van Nederland”, mag men er zich over verheugen, dat door haar begonnen is met de uitgave van een publicatie geheeten: „Gegevens betreffende Handel, Nijverheid en Scheepvaart in Nederland, tijdens den oorlog 1914—1918”, welke tegen een gering bedrag besteld kan worden en waarvan reeds eenige katernsjes verschenen zijn. De uitgave zal in beknopte vorm een overzicht geven van den groothandel in de voornaamste artikelen der Nederlandsche markt en van den gang van zaken in de nijverheid en in de scheepvaart. In een der verschenen gedeelten treffen wij een beschouwing aan gewijd aan het artikel koffie. Daar in de laatste jaren door de oorlogsomstandigheden in de kolommen van ons tijdschrift over dit artikel niet veel is bericht, nemen wij het bovengenoemde hoofdstuk hier nog over.

Gedurende de eerste 6 maanden van het jaar 1914 verkeerde de Nederlandsche koffiemarkt in niet zeer gunstige condities.

Santos-koffie, die opende met een notering van 28½ cent op termijn voor loopende maand, begon reeds spoedig in verband met ruime aanvoeren uit de Braziliaansche afscheephavens in prijs te dalen en hoewel na afloop van de Maart-liquidatie een kleine prijsverhoging intrad, bleef de stemming lusteloos. Voor het grootste deel was deze onbevredigende stemming toe te schrijven aan het vaak dringend aanbod en buitengewoon ruime aanvoeren uit Brazilië, gepaard gaande met sterke schommelingen in den wisselkoers.

In Juni herstelde de markt zich evenwel weder onder invloed van berichten omtrent een verwachten laten oogst 1914/1915 en minder gunstige mededeelingen omtrent den stand van den oogst 1915/1916. Dit herstel was echter van korten duur: de moeilijkheden, welke de Braziliaansche regeering ondervond bij het tot stand brengen van een nieuwe leening van f 20 miljoen veroorzaakte een lusteloze stemming, aangezien koopers er de voorkeur aan gaven een afwachtende houding aan te nemen.

Toen brak eensklaps de oorlog uit. Op de koffiemarkt ontstond een paniek en de daling der prijzen nam zoo groote afmetingen aan, dat September niet meer dan 21 cts. kon noteren.

Nu werd door de Amsterdamsche en Rotterdamsche liquidatiekassen besloten voorloopig geen verkoopcontracten meer te registreren, tenzij tot afwikkeling der bestaande contracten en tenzij werd aangetoond, dat ter dekking van den verkoop leverbare koffie voorhanden was. De noteringen werden verder door een commissie vastgesteld, de uitvoer van koffie werd door de regeering verboden. De handel stond nu geheel stil.

Weldra werd echter het uitvoerverbod weder opgeheven en onmiddellijk daarna leefde de handel op en werden zoowel voor loco als op termijn betere prijzen gemaakt. Er

¹⁾ [Vergelijk pag 867, jaargang 1917. — Red.]

begon algemeen een sterke vraag te heerschen, vooral veroorzaakt door groote aankopen van Duitschland en Oostenrijk. De aanvoer uit Brazilië die geheel met schepen van den Kon. Hollandschen Lloyd geschiedde, bleef, hoewel met vele moeilijkheden en groote risico gepaard gaande, belangrijk, zoodat tegen het einde van het jaar de marktstemming weder kalm werd, en de vraag voor de consumptie, die zich reeds in September ruimschoots had voorzien, slechts gering te noemen was.

Gedurende 1914 werden door de Nederlandsche Handels-Maatschappij een drietal veilingen van gouvernementskoffie gehouden. De eerste, op 24 Februari te Amsterdam, omvatte 13.536 balen met een notering voor „goed ordinair” van 40½ cts. De tweede, op 28 April te Rotterdam omvatte 11.595 balen met dezelfde notering. De derde, op 8 Juli te Amsterdam omvatte 10.326 balen met een notering van 41½ cts. Na Augustus hadden geen veilingen meer plaats, maar werden achtereenvolgens in 3 inschrijvingen nog 12.000 balen ter markt gebracht, waarbij de notering voor goed ordinair successievelijk op 46½ cts. werd gebracht.

De handel in Robusta was gedurende de eerste helft van het jaar weinig opgewekt. In den herfst trad echter belangrijke verbetering in, niet alleen door de verhoogde vraag naar het artikel koffie in het algemeen, maar bovendien omdat de verschepingen van Java vrijwel geheel hadden opgehouden tengevolge van het aanhouden van Nederlandsche schepen door de oorlogvoerende mogendheden. De aanvoer van Liberia koffie was gering en het aanbod beperkt.

Het internationale element, dat in normale jaren op de Nederlandsche koffiemarkt verschillende invloeden doet gelden, was, reeds in de laatste helft van 1914 aanmerkelijk verzwakt, in 1915 van bijna geen belang meer voor den handel. De markt was vrijwel nationaal geworden en geen uitkomsten van oogsten, noch de stand van de prijzen elders hadden meer invloed.

De markt opende in kalme stemming op het niveau van eind 1914. De uit Brazilië en van elders aangevoerde hoeveelheden waren belangrijk en er bestond een groote voorraad, waarvoor slechts matige vraag was. De prijzen vertoonden dan ook neiging tot dalen. In Maart werd toen door de geallieerde mogendheden besloten geen andere koffie dan rechtstreeks uit de Nederlandsche koloniën meer naar Nederland door te laten, tenzij geconsigneerd aan de Nederlandsche Overzee-Trustmaatschappij.

Hoewel men er in slaagde te verkrijgen, dat deze maatregel niet van toepassing zou zijn op koffie vóór 1 Mei verscheept, had toch dit besluit onmiddellijk invloed op de markt, die aanstonds een verhooging van prijzen vertoonde en wel speciaal voor de z.g.n. N.O.T.-vrije koffie.

Weldra maakte daarop de N.O.T. bekend, dat zij geen grotere hoeveelheid koffie in consignatie wenschte te aanvaarden dan volgens de statistiek voor het gebruik in Nederland noodig was. Dit quantum zou in overleg met de Vereeniging voor den koffiemarkt te Amsterdam en de Vereeniging voor den goederenhandel te Rotterdam voor elke maand worden vastgesteld. Deze hoeveelheid werd bepaald per maand op 60.000 balen van Brazilië en 20.000 balen van elders.

Het gevolg hiervan was, dat nu de zoogenaamde N.O.T.-koffie mede de hoogte inging.

Inmiddels was de vraag algemeen zeer toegenomen en gedurende zomer en najaar bleef de prijsstijging aanhouden. In November echter kwam daarin een tijdelijke verandering op het gerucht, dat uit Engeland verschepingen zonder tuschenkomst van de N.O.T. zouden kunnen plaats vinden. Dit gerucht bleek spoedig van grond ontbloeit, waarop de prijzen weder omhoog gingen en zelfs zeer scherp stegen toen door vertraging in de aflevering der uit Brazilië, Venezuela, Havre en Lissabon aangekomen partijen zich nijpend gebrek aan voor de binnenlandsche consumptie geschikte partijen deed gevoelen.

Gouvernementsveilingen van koffie hadden in 1915 niet plaats, echter werden in 13 inschrijvingen 48.624 balen gouvernementskoffie aangeboden. De prijzen bewogen zich daarbij in stijgende richting. Voor Robusta-koffie bestond het geheele jaar een goede vraag, zoodat de prijzen geregeld stegen en in November, toen vrije Santos nagenoeg geheel van de markt was verdwenen, zelfs een hoogte van 50—53 cts. bereikten.

De aanvoeren van deze soort waren, in vergelijking met andere, ruim.

Van Liberia koffie waren de aanvoeren gering met beperkte belangstelling. Termijnzaken waren in 1915 klein en tot het noodzakelijkste beperkt; export-zaken werden alleen

gedaan met koffiesoorten afkomstig uit Nederlandsche koloniën.

De koffiëhandel in 1916 kenmerkte zich door het zeer scherpe onderscheid tusschen den handel in koffie onder N.O.T. verband en derhalve uitsluitend bestemd voor het binnenlandsche verbruik en dien in zoogenaamde N.O.T.-vrije koffie, afkomstig uit Nederlandsche koloniën en geschikt voor den uitvoer.

Gedurende de eerste maanden van het jaar was de hoeveelheid koffie, welke aan de N.O.T. kon worden geconsigneerd, bepaald op maandelijks 60.000 balen uit Brazilië en 45.000 van elders, o.a. uit Frankrijk en Groot-Brittannië, welke hoeveelheden later werden teruggebracht op 25.000 balen uit Brazilië en 35.000 balen van elders, terwijl in November en December in het geheel geen consenten tot consignatie aan de N.O.T. werden verleend. Van die beschikbare hoeveelheden kon een deel niet worden aangevoerd wegens gebrek aan scheepsruimte, terwijl de binnengekomen partijen zeer traag werden vrij gegeven en ter beschikking van den handel gesteld.

De N.O.T.-vrije, voornamelijk uit Nederlandsche koloniën aangevoerde koffie, werd bij groote hoeveelheden tegen hooge prijzen uitgevoerd. Het gevolg van een en ander was, dat de binnenlandsche consument in het gedrang kwam. De regeering besloot derhalve in het laatst van Februari den uitvoer van koffie te verbieden, waarbij echter uitvoer-consenten konden worden verleend voor hoeveelheden uit Nederlandsche koloniën afkomstig, voor zover de voor het binnenlandsch verbruik bestemde voorraad dit toeliet. Later werd in verband daarmee vastgesteld, dat 30 pCt. van de oogsten Java- en Robustakoffie als „vrije” koffie uit Indië zoude mogen worden verscheept, behoudens door onze Regeering te verleenen uitvoerconsent.

De hoogste prijzen op de markt werden betaald voor de zoogenaamde „vrije” koffie. Deze prijzen werden gereedelijk betaald voor den export naar de landen der Centrale mogendheden, die in Nederland de eenige markt vonden, vanwaar zij het artikel nog konden betrekken. Het prijsverschil tusschen „vrije” en N.O.T.-koffie bedroeg zelfs pl.m. 50 cts. per ½ Kg. In het najaar verminderde het aantal transacties in „vrije” koffie sterk, aangezien eerst tijdens de zomermaanden in de Centrale landen maximumprijzen voor koffie waren vastgesteld en daarna in Nederland zelf gebrek aan voorraden kwam. In de 3 laatste maanden van het jaar hadden dan ook slechts enkele inschrijvingen van beperkte hoeveelheden plaats. Een maatregel waardoor van December af maandelijks 20.000 balen van diverse soorten uit Indië onder N.O.T. verband zouden kunnen worden verscheept, kon slechts weinig invloed op de markt uitoefenen, aangezien men met reden zeer sceptisch gestemd was omtrent het beschikbaar zijn van de noodige scheepsruimte voor dit vervoer.

Voor koffie uit West-Indië was in 1916 begrijpelijk grootte belangstelling; het aanbod was echter gering en ontbrak ten slotte geheel.

Gouvernementsveilingen hadden niet plaats; daarentegen werden in 23 inschrijvingen 64.718 balen aangeboden. De prijzen bewogen zich eerst in stijgende richting, van 54—pl.m. 125 cts. daar genoemde partijen mochten worden uitgevoerd. In de zomermaanden liep de prijs terug tot 107 cts., om later weer tot 113 te stijgen en op pl.m. 108 cts. te sluiten.

De handel in „vrije” koffie, welke gedurende het vorige jaar sterk had gebloeid en groote winsten had afgeworpen, vond in 1917 haar einde. De nog „vrije” koffie werd geleidelijk gebracht onder de contrôle van Regeering en N.O.T. en toen eindelijk de grenzen werden gesloten voor alle koffiesoorten was het met den handel in dat artikel gedaan. In het einde van Augustus werd bovendien voor het artikel koffie een Rijksdistributie in het leven geroepen en daarmee was het winstgevend bedrijf der handelaars, klein en groot, in „vrije” koffie voorgoed gesnuikt.

Vóórdien was het onderscheid tusschen „vrije” en N.O.T.-koffie, dat zich ten vorigen jare had vertoond, even scherp gebleven, zelfs nog, nadat, aan het einde van Februari door het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel geen consenten voor uitvoer meer werden verstrekt. Evenwel werd het van toen aan gebruik, dat door de weer terughoudend geworden koopers, bij hunne biedingen het voorbehoud werd gemaakt, dat het afsluiten der transactie afhankelijk zou zijn van het verkrijgen van uitvoerconsent binnen een termijn van eenige weken. Men bleef derhalve nog de verwachting koesteren, dat weer consenten zouden worden afgegeven, indien bij het inventariseeren der in den lande aanwezige voorraden N.O.T.-koffie, waarmee juist een aanvang was gemaakt, zou blijken, dat voor binnenlandsch verbruik voldoende koffie aanwezig was. Deze ver-

wachting werd echter niet vervuld en de grens bleef hermetisch gesloten. Verschillende importeurs begonnen nu hun „vrije” koffie van de hand te doen, meestal tegen prijzen, welke slechts weinig hooger waren dan die voor N.O.T.-koffie. Het verschil tusschen de beide koffie-prijzen nivelleerde zich hoe langer hoe meer.

De aanvoeren van koffie onder N.O.T.-verband en dus uitsluitend bestemd voor binnenlandsch verbruik, waren gedurende het geheele jaar gering, zoodat de vraag steeds aanmerkelijk het aanbod overtrof. De voorraden waren reeds in het begin van het jaar gering, zoodat de N.O.T. in Maart maatregelen begon te nemen ten einde het verbruik te beperken, door aan de branders niet meer af te leveren dan de helft van hun normaal verbruik en door een maximumprijs vast te stellen. Deze maximumprijs werd voor verkoop uit de eerste hand bepaald op den grondslag van 50 cts. voor „full Superior Santos”, terwijl tevens winstcijfers werden bepaald voor tusschenhandelaars, branders en winkeliers. Later werd deze grondslag gebracht op 55 cts. en zelfs daarna op 65 cts. met een rantsoeneering op een vierde van het normaal verbruik.

Gouvernementsveilingen hadden niet plaats; alleen werden in 2 inschrijvingen 3.183 balen Robusta verkocht.

De aanvoeren van koffie in 1918, alle geconsigneerd aan de Nederlandsche Overzee Trustmaatschappij, waren zeer beperkt en grotendeels afkomstig van ladingen van in Groot-Brittannië gerequireerde schepen.

De aflevering van deze koffie geschiedde geheel door middel van de distributie.

In de productielanden hoopten zich de voorraden op, zoodat men daar door laag aanbod koopers trachtte te krijgen, waarna de vraag vermeerderde.

	1914	1915	1916	1917	1918
<i>Invoer</i> (in tons) ..	124.950	200.219	89.013	15.389	3.617
waarvan uit					
Brazilië	60.594	86.849	23.952	4.548	218
Venezuela	2.057	8.422	?	1.045	119
Frankrijk	16.473	8.523	3.753	47	—
Groot-Brittannië ..	15.872	19.169	6.470	148	325
Ned. Oost-Indië ..	17.858	44.480	30.186	6.056	863
Centraal-Amerika ..	564	10.624	?	1.985	37
Ned. West-Indië ..	516	3.257	3.999	761	164
Afrika	—	60	206	—	1.238
<i>Uitvoer</i> (in tons) ..	110.800	168.637	67.018	1.237	—
waarvan naar					
België	17.819	32.814	1.700	9	—
Duitschland	72.252	129.764	51.950	519	—
Oostenr. Hongarije ..	414	—	—	538	—
Vereenigde Staten ..	4.960	419	—	—	—
Groot-Brittannië ..	1.647	753	1.316	146	—
Noorwegen	3.252	1.649	—	—	—
Zweden	2.557	1.005	—	—	—
Denemarken	4.031	2.103	—	—	—

Wereldvoorraad (in duizenden balen):

	1913/4	1914/5	1915/6	1916/7	1917/8
Brazilië	14.491	12.025	14.675	12.825	—
Centraal-Amerika ..	4.165	3.480	3.620	3.350	—
Afrika	114	140	150	120	—
Britsch-Indië en					
Manilla	185	120	160	150	—
Java	500	590	550	700	—
Sumatra	100	140	130	225	—
Celebes	85	40	30	30	—
Totaal	19.590	16.535	19.315	17.400	20.900 ¹⁾

¹⁾ geschat.

Zichtbare wereldvoorraad op 31 December (in balen):

	1914	1915	1916	1917	1918
10.117.000	10.429.000	11.082.000	—	—	—
Af. S. Paulo-voorraad ..	2.373.000	1.303.000	2.026.000	—	—
Disponibel ..	7.744.000	9.126.000	9.056.000	—	—

Koffie-oogst Nederlandsch-Indië (in picols):

	1914	1915	1916	1917	1918
Java	483.562	487.168	858.718	766.086	754.568
Sumatra ..	140.240	250.938	241.226	189.325	188.440
Bali	—	40.000	30.000	25.000	77.943
Celebes	—	51.000	48.258	42.000	
Totaal	623.802	829.135	1.178.202	1.023.236	1.620.951

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

	9 Aug. 1919	20 Juli 1914
Ned. (Disc. Wissels. 4 1/2 sedert 1 Juli '15	4 1/2	3 1/2 sedert 23 Mrt. '14
Bank (Bel. Binn. Eff. 4 1/2 " 1 " '15	4 1/2	4 " 23 " '14
(Vrsch. in R.C. 5 1/2 " 19 Aug. '14	5 1/2	5 " 23 " '14
Bank van Engeland 5 " 5 Apr. '17	5	5 " 29 Jan. '14
Duitsche Rijksbank 5 " 23 Dec. '14	5	4 " 5 Febr. '14
Bank van Frankrijk 5 " 21 Aug. '14	5	3 1/2 " 29 Jan. '14
Oostenr. Hong. Bk. 5 " 12 Apr. '15	5	4 " 12 Mrt. '14
Nat. Bank v. Denem. 5 1/2 " 4 Jan. '19	5 1/2	5 " 6 Febr. '14
Zweedsche Rijksbk. 6 " 13 Juni '19	6	4 1/2 " 6 " '14
Bank v. Noorwegen 5 1/2 " 11 Mei '19	5 1/2	4 1/2 " 11 " '14
Zwitsersche Nat. Bk. 5 1/2 " 3 Oct. '18	5 1/2	4 " 19 " '14
Belgische Nat. Bk. 4 " 12 Juni '19	4	4 " 30 Jan. '14
Bank van Spanje .. 4 " 22 Mrt. '17	4	4 1/2 " 24 Sept. '03
Bank van Italië .. 5 " 10 Jan. '18	5	5 " 9 Mei '14
Feder. Res. Bk. N.Y. 3 1/2-4 1/2	—	—
Javasche Bank 3 1/2 " 1 Aug. '09	3 1/2	3 1/2 " 1 Aug. '09

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen	Berlijn	Parijs	N. York
	Part. disconto	Prölon-gatie	Part. disconto	Part. disconto	Part. disconto	Call-money
8 Aug. '19	3 1/2	4 1/2	3 3/8 ¹⁾	4-2/8	—	5
4-8 A. '19	3 1/2-4 ²⁾	4-1/2	3 3/8	4-3/8	—	3 1/2-6
28 J.-1 A. '19	3 1/2-4	3 1/2-4	3 3/8	4-3/8	—	4 3/4-16
21-25 J. '19	3 1/2-1/8	3-1/2	3 3/10-5/8	4-3/8	—	5 1/2-7
5-10 A. '18	2 3/8-1/2	2 1/4-1/2	3 17/32	4-3/8	—	5-6
6-11 A. '17	2-1/2	2-1/2	4 20/32	4-3/8	—	2-3 1/4
20-24 Juli '14	3 1/2-3/16	2 1/4-3/4	2 1/4-3/4	2 1/2-1/2	2 3/4	1 3/4-2 1/2

¹⁾ Noteering van 9 Augustus.
²⁾ Het particulier disconto der gemeentewissels was in de afgelopen week 1-1 1/8 pCt. hooger.

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

De wisselmarkt was deze week over het geheel rustig; groote fluctuaties vonden niet plaats. Londen was dooreen genomen iets vaster: 11.55—11.62—11.58—11.61.

Parijs, aanvankelijk sterk aangeboden, liep van 36 1/4 tot 34 3/4 terug; daarna weder beter: slot 35.20. Zoo ook België 35—33—33.80. Dollars blijven gevraagd; daar het aanbod gering is, kon de koers zich tot 2.68% verbeteren. Zwitserland flink aangeboden 47.90—46.95. Kopenhagen, met eenige schommelingen, 58.50—58.20. Stockholm 66.30—66.90—66.40. Kristiania, met weinig variatie, pl.m. 63.— Berlijn blijft steeds sterk aangeboden, niettegenstaande de groote kooporders, heden werd ten slotte weder onder de 15 verhandeld.

Duitsch-Oostenrijksche kronen pl.m. 6.50.
Het aanbod van Spanje houdt aan 50.50—50.20.
Italië flauwer 30 1/2—29%.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	Londen ^{*)}	Parijs ^{*)}	Berlijn ^{*)}	Weenen ^{*)}	Brussel ^{**)}	New York ^{**)}
4 Aug. 1919 ..	11.55 1/2	36.20	15.35	6.50	35.02 1/2	2.65 1/2
5 " 1919 ..	11.55	35.75	15.15	6.50	34.50	2.65 3/4
6 " 1919 ..	11.56 3/4	35.45	15.35	6.50	34.17 1/2	2.66 1/2
7 " 1919 ..	11.62 1/2	34.50	15.20	6.60	33.45	2.67 3/4
8 " 1919 ..	11.57 1/2	34.45	15.22 1/2	6.50	33.—	2.68 1/4
9 " 1919 ..	—	—	—	—	—	—
Laagste d.w. ¹⁾	11.53 1/2	34.20	15.—	6.50	32.90	2.65
Hoogste " " ¹⁾	11.67	36.35	16.25	6.60	35.15	2.68 1/2
1 Aug. 1919 ..	11.57 1/2	36.45	15.37 1/2	6.50	35.30	2.65 1/2
25 Juli 1919 ..	11.64 1/2	37.—	16.—	7.50	35.85	2.64 1/2
Muntpariteit ..	12.10 3/8	48.—	59.26	50.41	48.—	2.48 3/4

^{*)} Noteering te Amsterdam. ^{**)} Noteering te Rotterdam.
¹⁾ Particuliere opgave.

Data	Stock-holm ^{*)}	Kopen-hagen ^{*)}	Chris-tiania ^{*)}	Zwits-er-land ^{*)}	Spanje ¹⁾	Batavia ¹⁾ telegrafisch
4 Aug. 1919	66.25	58.55	63.—	47.85	50.40	99 $\frac{1}{2}$ —100 $\frac{3}{4}$
5 „ 1919	66.25	58.15	62.95	47.50	50.50	99 $\frac{1}{2}$ —100 $\frac{3}{4}$
6 „ 1919	66.60	58.25	63.—	47.60	50.40	99 $\frac{1}{2}$ —100 $\frac{3}{4}$
7 „ 1919	66.75	58.50	63.25	47.55	50.40	99 $\frac{1}{2}$ —100 $\frac{3}{4}$
8 „ 1919	66.70	58.50	63.10	47.45	50.30	99 $\frac{1}{2}$ —100 $\frac{3}{4}$
9 „ 1919	—	—	—	—	50.25	99 $\frac{1}{2}$ —100 $\frac{3}{4}$
L'ste d. w. ¹⁾	66.10	58.—	62.80	47.—	50.—	99 $\frac{1}{2}$
H'ste „ „ ¹⁾	66.80	58.70	63.40	47.85	50.75	100 $\frac{3}{4}$
2 Aug. 1919	66.15 ²⁾	58.75 ²⁾	62.90 ²⁾	47.45 ²⁾	50.40	99 $\frac{1}{2}$ —100 $\frac{3}{4}$
26 Juli 1919	65.85 ³⁾	59.05 ³⁾	62.60 ³⁾	46.80 ³⁾	50.60	99 $\frac{1}{2}$ —100 $\frac{3}{4}$
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	48.—	100

*) Notering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave. 2) Notering v. 1 Aug. 3) idem van 25 Juli.

KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Londen (in \$ per £)	Zicht Parijs (in frs. p. \$)	Zicht Berlijn (in cents p. 4 Rm.)	Zicht Amsterd. (in cents per gld.)
9 Aug. 1919	4.32.25	7.72	nom.	37 $\frac{1}{8}$
Laagste d. week..	4.32.—	7.31	nom.	37 $\frac{1}{8}$
Hoogste „ „ ..	4.36.—	7.80	nom.	37 $\frac{1}{16}$
2 Aug. 1919	4.36.—	7.29	nom.	37 $\frac{1}{2}$ 1)
26 Juli 1919	4.35.50	7.20	nom.	37 $\frac{1}{4}$ 2)
Muntpariteit....	4.86.67	5.18 $\frac{1}{4}$	95 $\frac{1}{4}$	40 $\frac{3}{16}$

1) Notering van 1 Augustus. 2) idem van 25 Juli.

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	26 Juli 1919	2 Aug. 1919	Tijdperk 4—9 Aug. 1919		9 Aug. 1919
				Laagste	Hoogste	
Alexandrië ..	Piast. p. £	97 $\frac{7}{10}$	97 $\frac{7}{10}$	97 $\frac{7}{10}$	97 $\frac{7}{10}$	97 $\frac{7}{10}$
*B. Aires ¹⁾ ..	d.p.gd.pes.	52 $\frac{5}{8}$	52 $\frac{5}{8}$	52 $\frac{7}{10}$	53 $\frac{5}{10}$	52 $\frac{5}{8}$
Calcutta ...	sh/d.p.rup.	1/8 $\frac{1}{32}$	1/8 $\frac{1}{32}$	1/8	1/8 $\frac{1}{16}$	1/8 $\frac{1}{32}$
Hongkong ...	id. p. \$	3/6 $\frac{3}{4}$	3/7 $\frac{1}{4}$	3/7 $\frac{1}{4}$	3/8 $\frac{1}{2}$	3/8 $\frac{1}{2}$
Lissabon	d. p.escudo	29	28 $\frac{1}{4}$	27 $\frac{1}{4}$	29	27 $\frac{1}{8}$
Madrid	Peset. p. £	22.82	22.79	22.78	22.93	22.83
*Montevideo ¹⁾	d.p.peso	56 $\frac{5}{8}$	56 $\frac{1}{4}$	56	56 $\frac{1}{2}$	56 $\frac{1}{4}$
Montreal	\$ per £	4.52	4.57 $\frac{1}{2}$	4.50 $\frac{1}{2}$	4.56 $\frac{1}{2}$	4.52 $\frac{1}{4}$
*R.d.Janeiro.	d.p.milr.	14 $\frac{19}{32}$	14 $\frac{9}{10}$	14 $\frac{9}{10}$	14 $\frac{19}{32}$	14 $\frac{9}{10}$
Rome	Lires p. £	37.64	37.64	37.80	38.95	38.93
Shanghai ..	sh/d.p.tael	5/6	5/5 $\frac{1}{2}$	5/6 $\frac{1}{2}$	5/7 $\frac{1}{2}$	5/7 $\frac{1}{2}$
Singapore ..	id. p. \$	2/4 $\frac{7}{32}$	2/4 $\frac{7}{32}$	2/4 $\frac{1}{8}$	2/4 $\frac{11}{16}$	2/4 $\frac{7}{32}$
*Valparaiso..	d.p.pap.p.	10 $\frac{1}{4}$	10 $\frac{1}{32}$	9 $\frac{7}{8}$	10 $\frac{7}{32}$	9 $\frac{7}{8}$
Yokohama ..	sh/d.p.yen	2/3 $\frac{3}{4}$	2/3 $\frac{9}{10}$	2/3 $\frac{9}{10}$	2/4 $\frac{1}{8}$	2/3 $\frac{3}{4}$

* Koersen van den dag voorafgaande aan de data in het hoofd vermeld. 1) Telegrafisch transfert.

GOUD EN ZILVER.

Sedert 29 Juli 1916 worden de dagelijksche ontvangsten en onttrekkingen van goud door de Bank van Engeland tijdelijk niet bekend gemaakt.

NOTEERING VAN ZILVER.

Noteering te Londen		te New York	
9 Aug. 1919.....	58 $\frac{1}{8}$	111 $\frac{5}{8}$	
2 „ 1919.....	56 $\frac{1}{2}$	108	
26 Juli 1919.....	55	106 $\frac{1}{2}$	
18 „ 1919.....	54 $\frac{1}{4}$	105 $\frac{1}{2}$	
10 Aug. 1918.....	48 $\frac{13}{16}$	99 $\frac{5}{8}$	
11 Aug. 1917.....	42 $\frac{1}{16}$ 1)	82 $\frac{7}{8}$	
20 Juli 1914.....	24 $\frac{13}{16}$	54 $\frac{1}{8}$	

1) Noteering van 10 Aug. 1917.

N. U. M.

Weekstaat der Nederlandsche Uitvoermaatschappij. Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Bankters.	Buttenl. Schat-kistbilj.	Debet Diverse reken. ¹⁾	5 pCt. Schuld-brieven	Credit Diverse reken. ¹⁾
7 Aug. 1919..	2.690	58.650	1.207	17.164	41.258
31 Juli 1919..	2.415	58.650	771	17.164	40.783
24 „ 1919..	3.110	58.650	727	17.164	40.437
17 „ 1919..	3.153	58.650	658	17.164	39.149
8 Aug. 1918..	14.451	19.100	53.100	14.294	67.526

1) Beide rekeningen omvatten, behalve garantiewissels in portefeuille tot het bedrag der buitenl. schat-kistbiljetten, in hoofdzaak garantiewissels in depôt bij de Ned. Bank.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 9 Aug. 1919.

Activa.

Binnenl. Wis-sels, Prom., enz. in disc.	H.-bk. f 80.352.828,60 B.-bk. „ 1.367.489,62 Ag.sch. „ 26.030.939,63 $\frac{1}{2}$	f 107.751.257,85 $\frac{1}{2}$
Papier o. h. Buitenl. in disconto	—
Idem eigen portef..	f 25.702.571,—	
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	25.702.571,—
Beleeningen incl. vrach. in rek.-crt. op onderp.	H.-bk. f 155.447.402,15 B.-bk. „ 13.578.409,89 Ag.sch. „ 65.011.932,28 $\frac{1}{2}$	f 234.037.744,32 $\frac{1}{2}$
Op Effecten	f 228.777.144,32 $\frac{1}{2}$	
Op Goederen en Spec.	5.260.600,—	234.037.744,32 $\frac{1}{2}$
Voorschotten a. h. Rijk	9.467.324,33
Munt en Muntmateriaal		
Munt, Goud	f 56.511.375,—	
Muntmat., Goud	„ 590.021.817,72	
	f 646.533.192,72	
Munt, Zilver, enz.	„ 5.821.714,47	
Muntmat., Zilver	652.354.907,19
Effecten		
Bel. v. h. Res.fonds.	f 4.539.607,50	
id. van $\frac{1}{8}$ v. h. kapit.	„ 3.976.588,87 $\frac{1}{2}$	8.516.196,37 $\frac{1}{2}$
Geb. en Meub. der Bank	3.312.000,—
Diverse rekeningen	71.074.181,13 $\frac{1}{2}$
		f 1.112.216.182,21

Passiva.

Kapitaal	f 20.000.000,—	
Reservefonds	„ 5.000.000,—	
Bankbiljetten in omloop	„ 1.004.121.745,—	
Bankassigatiën in omloop	„ 1.404.734,86	
Rekening-Courant saldo's:		
Van het Rijk	f —	
Van anderen	„ 75.586.927,36 $\frac{1}{2}$	75.586.927,36 $\frac{1}{2}$
Diverse rekeningen	6.102.774,98 $\frac{1}{2}$
		f 1.112.216.182,21
Beschikbaar metaalsaldo	f 435.243.976,67 $\frac{1}{2}$	
Op de basis van $\frac{1}{8}$ metaaldekking	„ 219.021.295,23	
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is	2.176.219.880,—

Verschillen met den vorigen weekstaat:

	Meer	Minder
Disconto's	11.500.732,61
Buitenlandsche wissels	116.925,—	
Beleeningen	5.181.901,71
Goud	5.493,33
Zilver	266.896,30
Bankbiljetten	18.770.020,—
Part. Rek.-Crt. saldo's	18.757.663,71	

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud	Zilver	Bank-biljetten	Andere opschbare schulden
9 Aug. 1919	646.533	5.822	1.004.122	76.992
2 „ 1919	646.539	6.089	1.022.892	66.751
26 Juli 1919	651.403	6.417	1.003.290	70.823
19 „ 1919	651.403	6.635	1.010.346	70.147
12 „ 1919	652.622	6.982	1.015.918	66.429
5 „ 1919	657.716	7.507	1.024.922	59.968
28 Juni 1919	657.722	8.214	1.018.076	73.433
21 „ 1919	662.602	8.702	1.001.959	83.591
14 „ 1919	661.969	8.492	1.009.394	67.100
7 „ 1919	661.969	8.175	1.015.654	79.187
31 Mei 1919	661.969	7.938	1.025.962	85.180
24 „ 1919	661.979	7.725	1.024.837	85.531
17 „ 1919	662.160	7.545	1.042.667	104.158
10 Aug. 1918	706.419	7.867	919.104	56.560
11 Aug. 1917	656.748	7.097	770.707	66.264
25 Juli 1914	162.114	8.228	310.437	6.198

Data	Disconto's		Beleeningen	Beschikbaar Metaalsaldo	Deklingspercentage
	Totaal	Hieraan Schatkistpromessen rechtstreeks			
9 Aug. 1919	107.751	52.000	234.038	435.244	60
2 " 1919	119.252	65.500	239.220	433.810	60
26 Juli 1919	112.536	68.500	208.158	442.070	61
19 " 1919	113.747	61.000	208.275	441.012	61
12 " 1919	117.136	59.000	210.762	442.197	61
5 " 1919	113.156	59.000	217.128	447.269	61
28 Juni 1919	108.940	59.000	225.185	446.657	61
21 " 1919	109.648	64.000	202.869	453.176	62
14 " 1919	103.179	57.000	203.703	454.785	62
7 " 1919	118.617	72.000	216.039	450.799	61
31 Mei 1919	117.372	72.000	234.150	447.302	60
24 " 1919	125.459	78.000	212.287	447.254	60
17 " 1919	153.333	101.000	228.517	439.960	58
10 Aug. 1918	61.395	43.000	101.508	518.330	73
11 Aug. 1917	37.913	26.000	74.812	495.414	79
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	43.521 ¹⁾	54

¹⁾ Op de basis van $\frac{2}{5}$ metaaldekking.

Uit de bekendmaking van den Minister van Financiën blijkt, dat uitstonden op:

	2 Aug. 1919	9 Aug. 1919
Aan schatkistpromessen..	f 404.650.000,—	f 393.340.000,—
waarvan rechtstreeks bij de Ned. Bank geplaatst	" 65.500.000,—	" 52.000.000,—
Aan schatkistbiljetten ..	" 81.536.000,—	" 81.536.000,—
Aan zilverbons	" 45.667.207,50	" 44.531.849,—

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden gulden.

Naast de per mail ontvangen gegevens worden de telegrafisch bekend geworden totaalcijfers der obligo's en uitzettingen en het beschikbaar metaalsaldo van latere data opgenomen.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opelschb. schulden
26 Juli 1919.....	***	***	341.400	
19 " 1919.....	***	***	339.200	
12 " 1919.....	***	***	340.600	
28 Juni 1919.....	132.360	6.553	240.173	97.961
21 " 1919.....	129.532	7.332	234.793	100.958
14 " 1919.....	129.536	7.292	232.597	101.605
7 " 1919.....	128.729	7.684	226.384	105.696
13 Juli 1918.....	101.951	12.446	193.483	62.204
14 Juli 1917.....	81.034	18.407	171.903	43.620
25 Juli 1914.....	22.057	31.907	110.172	12.634

Data	Disconto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalbaar	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Beschikbaar metaalsaldo	Deklingspercentage
26 Juli 1919		202.000	***	79.300	***	***
19 " 1919		200.000	***	73.600	***	***
12 " 1919		205.100	***	73.500	***	***
28 Juni 1919	8.711	15.356	75.536	18.067	71.478	41
21 " 1919	8.661	21.576	74.141	12.828	69.883	41
14 " 1919	8.522	18.742	73.795	12.796	70.169	41
7 " 1919	8.267	18.611	74.378	10.027	70.233	41
13 Juli 1918	8.036	22.995	72.369	24.643	63.401	45
14 Juli 1917	7.026	35.172	65.264	14.196	56.622	46
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	4.842 ²⁾	44

¹⁾ Sluitpost der activa. ²⁾ Op de basis van $\frac{2}{5}$ metaaldekking.

SURINAAMSCH-BANK.

Voornaamste posten in duizenden gulden.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opelschb. schulden	Disconto's	Div. rekeningen ¹⁾
5 Juli 1919 ..	933	1.565	953	1.516	405
14 Juni 1919 ..	1.026	1.489	902	1.414	151
7 " 1919 ..	1.023	1.540	873	1.408	144
31 Mei 1919 ..	1.021	1.460	745	1.382	139
6 Juli 1918 ..	668	1.520	771	1.163	600
7 Juli 1917 ..	760	1.248	960	895	616
25 Juli 1914 ..	645	1.100	560	735	396

¹⁾ Sluitpost der activa.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden pond sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes.		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
6 Aug. 1919	88.312	80.128	340.441	28.500	324.327
30 Juli 1919	88.415	79.387	338.787	28.500	323.327
23 " 1919	88.331	78.895	340.967	28.500	325.328
16 " 1919	88.704	78.897	342.167	28.500	326.328
7 Aug. 1918	67.952	56.778	265.985	28.500	243.859
8 Aug. 1917	53.394	40.366	171.496	28.500	144.640
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Deklingspercentage ¹⁾
6 Aug. '19	33.675	80.493	22.935	99.845	26.634	21,70
30 Juli '19	43.144	81.746	17.881	116.554	27.478	20 $\frac{1}{2}$
23 " '19	49.823	81.863	19.687	122.013	27.886	19,68
16 " '19	44.691	82.406	24.915	112.623	28.257	20,54
7 Aug. '18	57.855	103.194	39.878	132.762	29.624	17,16
8 Aug. '17	56.559	107.948	47.465	130.424	31.478	17,69
22 Juli '14	11.005	33.633	13.785	42.185	29.297	52 $\frac{1}{2}$

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

DUITSCH-BANK.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Darlehens-kassenscheine, in duizenden Mark.

Data	Metaal	Daarvan Goud	Kassenscheine	Circulatie	Deklingspercentage ¹⁾
31 Juli 1919	1.129.127	1.109.348	8.824.334	29.268.889	34
23 " 1919	1.131.533	1.111.757	8.844.925	29.345.861	34
15 " 1919	1.132.898	1.113.068	8.930.852	29.596.356	34
7 " 1919	1.134.469	1.114.529	9.005.663	29.817.464	34
31 Juli 1918	2.467.696	2.348.083	1.851.526	12.704.503	34
31 Juli 1917	2.458.001	2.402.191	525.244	8.852.737	34
23 Juli 1914	1.691.398	1.356.857	65.479	1.890.895	93

¹⁾ Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

Data	Wissels	Rek. Crt.	Darlehenskassenscheine	
			Totaal uitgegeven	In kas bij de Reichsbank
31 Juli 1919	30.680.853	10.362.127	20.851.500	8.802.600
23 " 1919	28.589.066	8.170.764	20.740.700	8.823.300
15 " 1919	29.999.332	9.642.901	20.915.400	8.909.500
7 " 1919	29.501.648	9.144.253	21.146.000	8.984.700
31 Juli 1918	15.988.653	8.454.876	9.692.900	1.836.200
31 Juli 1917	11.127.020	5.847.971	5.351.000	508.400
23 Juli 1914	750.892	943.964	—	—

OOSTENRIJKSCH-HONGAARSCH-BANK.

Voornaamste posten in duizenden Kronen.

Data	Metaal en buitenl. goudwissels	Disc. en beleeningen	Bijzondere schuld van Oostenrijk en Hongarije	Bankbiljetten	Rek. Crt. saldi
31 Juli '19 ¹⁾	328.103	11.865.169	32.954.000	42.353.777	6.467.030
23 " '19	328.122	11.643.393	32.954.000	41.534.534	6.760.505
15 " '19	327.733	11.606.078	32.954.000	41.378.527	6.922.798
7 " '19	328.619	11.589.274	32.954.000	41.948.386	6.395.346
23 Juli '14	1.589.267	954.356	—	2.159.759	291.270

¹⁾ waarvan 262.241 goud, 9.281 buitenlandse goudwissels en 56.581 munt- en muntmateriaal zilver.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Goud	Waarvan in het Buitenland	Zilver	Te goed in het Buitenland	Buit.gew. voorsch. o/d. Staat
7 Aug. '19	5.567.649	1.978.278	298.860	874.118	23.400.000
31 Juli '19	5.567.076	1.978.278	299.880	897.352	23.300.000
24 " '19	5.566.429	1.978.278	300.742	907.460	23.250.000
17 " '19	5.566.290	1.978.278	301.206	912.817	23.450.000
8 Aug. '18	5.433.322	2.037.108	304.850	1.497.079	19.150.000
9 Aug. '17	5.305.202	2.037.108	260.731	679.528	10.900.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data als boven.	Wissels	Uitgestelde Wissels	Beleening	Bankbiljetten	Rek. Cr. Parit-cultieren	Rek. Cr. Staat
	923.410	741.621	1.272.000	35.258.465	2.865.144	87.041
	945.253	750.617	1.247.169	35.024.725	2.919.886	48.801
	862.225	757.487	1.251.678	34.931.600	2.951.571	103.849
	847.290	769.759	1.255.464	34.976.725	3.060.097	90.178
	1.002.990	1.068.410	837.471	29.476.586	3.888.665	68.403
	622.201	1.176.391	1.113.527	20.434.624	2.580.014	39.950
	1.541.080	—	769.400	5.911.910	942.570	400.590

SOCIÉTÉ GÉNÉRALE DE BELGIQUE. 1)

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buitenl. saldi	Beleen. van buitenl. vorder.	Beleen. van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleen.	Circulatie	Rek. Cr. saldi
17 Oct. '18	1.216.753	100.082	480.000	97.728	1.507.912	377.440
10 " '18	1.219.743	100.021	480.000	100.040	1.508.011	382.595
8 " '18	1.144.781	100.011	480.000	95.287	1.452.612	358.318
26 Sept. '18	1.145.778	99.982	480.000	101.783	1.452.948	365.452
18 Oct. '17	476.043	90.903	480.000	100.351	1.172.474	91.204
19 Oct. '16	352.872	76.033	480.000	39.834	828.739	110.068

1) Sedert eind 1914 met de functie van circulatiebank belast.

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goud	Waarvan voor dekking F. R. Notes	Waarvan in het buitenland	Zilver etc.	F.R. Notes in circulatie
3 Juli '19	2.128.946	1.281.713	—	66.407	2.552.348
27 Juni '19	2.147.784	1.236.603	—	68.472	2.499.180
20 " '19	2.165.725	1.251.811	—	68.737	2.488.253
13 " '19	2.193.874	1.255.388	—	68.114	2.499.265
5 Juli '18	1.959.110	996.608	16.272	56.053	1.791.569
6 Juli '17	1.317.703	423.463	52.500	38.314	527.459

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Waarvan Kapitaal	Algem. Dekkings-percentage 1)	Percent. Goud-dekking circulatie
3 Juli '19	2.225.707	2.514.530	82.811	47,8	50,2
27 Juni '19	2.122.598	2.436.757	82.764	50,1	49,5
20 " '19	2.112.176	2.619.486	82.756	51,6	50,3
13 " '19	2.112.711	2.630.132	82.674	52,3	50,2
5 Juli '18	1.288.729	2.143.184	76.163	65,3	55,6
6 Juli '17	331.517	1.446.561	57.657	76,1	80,3

1) Verhouding tusschen: den totalen goudvoorraad, zilver etc., en de opeischbare schulden: F. R. Notes en netto deposito's met inbegrip van het kapitaal.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
20 Juni '19	771	14.349.049	1.323.267	12.825.091	1.756.894
13 " '19	770	14.927.429	1.257.213	13.247.063	1.729.562
6 " '19	770	14.945.439	1.303.769	13.282.989	1.727.163
29 Mei '19	972	14.617.230	1.285.891	12.712.783	1.729.689
21 Juni '18	695	12.422.617	1.147.421	11.203.532	1.369.809

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 9 Augustus 1919.

Het probleem der machtsverhoudingen heeft zijn schaduwen op de internationale fondsenmarkt van de afgelopen week wel heel sterk geworpen. Op hetzelfde moment, dat de Raden-Republiek in Hongarije ten val is gebracht en de Regeering van Lenin c.s. in het vroegere Tsarenrijk op haar grondvesten wankelt, hebben de eischen der arbeiders in de Nieuwe Wereld de effectenmarkten geweldig verontrust. Het zijn niet slechts de gewone verlangens van hooger loon en korteren arbeidsduur geweest, die daar door de arbeidersorganisaties werden gekoesterd, doch de aanval was meer speciaal gericht op het systeem van het tegenwoordig productievezen. Met een geringe wijziging waren hier derhalve dezelfde eischen te onderscheiden, die door de groote massa der bevolkingen in Rusland en Hongarije werden gesteld en die in deze landen tot de bekende revolutionaire bewegingen hebben geleid. Zonder eenigen twijfel heeft deze ondergrond de geweldige beroering op de fondsenmarkt van de achter ons liggende dagen veroorzaakt, beroering, die soms het karakter van een paniek heeft aangenomen. Eischen van zuiver economischen aard toch, binnen het raam van het tegenwoordig productieve-systeem, zouden niet een zoodanige vrees in de harten der fondsenbezitters hebben doen kruipen.

Inmiddels is de eerste storm eenigszins gaan liggen en schijnt het, alsof men zich veel te vroeg ongerust heeft gemaakt. Ten tijde van het bezoek van den leider der Amerikaanse vakverenigingen aan Amsterdam is gebleken, dat aan socialisatie der productie- en verkeersmid-delen niet ernstig is gedacht, dat zelfs in sommige gevallen hiertegen regelrecht front is gemaakt. Nu is het ongetwijfeld mogelijk, dat de vloedgolf der socialisatie-verlangens is opgekomen tijdens de afwezigheid van meergenoemde leider, doch in ieder geval is dan niet aan te nemen, dat aan een zoo plotseling opgekomen beweging alle consequenties zouden worden toegegeven. Bovendien gaan de eischen der Amerikaanse arbeiders in eerste linie in de richting van betugeling der duurte en de energieke pogingen van President Wilson hebben thans reeds bewezen, dat in dit opzicht aan vele verlangens tegemoet kan worden gekomen, zonder nu juist tot socialisatie der productie-middelen over te gaan.

Toch hebben de verschillende koersen geweldig onder den druk der opgewekte vrees geleden. Vooral spoorwegwaarden, die in de laatste maanden aanmerkelijk hebben kunnen monteren, moesten vaak hun geheele avance weder prijsgeven in verband met de vrees, dat het spoorwegpersoneel tot staking zou overgaan. Tot nu toe heeft het er den schijn van, alsof het niet tot dit uiterste middel zal behoeven te komen en dit, gepaard gaande met de ver-ruiming van de geldmarkt, heeft een gedeceerd betere tendens in het leven geroepen.

Doch ook andere oorzaken hebben tot de ongeanimeerde marktstemming medegewerkt. Zoo bewijzen de oogstberichten van den laatsten tijd, dat de verwachte opbrengst van graan en maïs vermoedelijk heel wat kleiner zal worden dan oorspronkelijk was aangenomen. Ook voor katoen voorziet men een veel geringeren oogst. Een en ander zal natuurlijk een sterken invloed hebben op de exportcapaciteit der Unie, zelfs indien de verschillende credit-operaties met het buitenland, waaraan thans gewerkt wordt, tot stand zullen komen. In het laatste geval zal de uitvoer van verschillende materialen en voedingsstoffen ongetwijfeld krachtig worden gestimuleerd, hetgeen dan weder een gunstige uitwerking op de valuta zou kunnen uitoefenen.

Deze valuta wordt overigens op verschillende manieren in gevaar gebracht. Weliswaar kan van een „gevaar” in den eigenlijken zin des woords bij den dollar niet worden gesproken, waar het niveau zich voor de meeste landen boven muntpariteit bevindt, doch wel bestaat de kans, dat een daling zal intreden; eensdeels door de hierboven gereleveerde credit-operaties met het buitenland, anderzijds door de emigratie van verschillende tot nu toe in de Unie verblijf gehouden hebbende vreemde elementen. Hoewel het reizen nog aan zeer beperkende bepalingen onderhevig is, worden toch thans dagelijks 1000 personen uit de Vereenigde Staten naar het buitenland vervoerd. In totaal wachten ongeveer 1.300.000 vreemdelingen op reisgelegenheid. Algemeen neemt men aan, dat gemiddeld per persoon \$ 3000 wordt medegenomen, hetgeen in totaal zelfs voor een land met de geweldige uitvoeroverschotten als de Unie, geen onbetekenend bedrag vormt. De aandrang tot emigreren zal vermoedelijk eer grooter dan kleiner worden, nu de buitenlandsche valuta's zich in voortdurend dalende

lijn bewegen en men b.v. voor \$ 3000 ongeveer 134.000 Oostenrijksche Kronen kan verkrijgen.

Dit vraagstuk echter heeft op de beurs van Wallstreet nog geen overwegenden invloed uitgeoefend. Het waren meer de directe, hier reeds genoemde factoren, die de richting van de markt hebben bepaald. Nu de arbeidsgeschillen langs den weg van minnelijke schikking schijnen te worden opgelost, heeft de beurs zich onmiddellijk ontdaan van den druk, die haar belast heeft en heeft zij zich voor een goed deel kunnen herstellen van de slagen, die haar in de achter ons liggende berichtperiode waren toegebracht.

Het spreekt vanzelf dat, in overeenstemming met de markt te Wallstreet, de beurs te Londen, met haar groot belang bij Amerikaansche waarden, de weerspiegeling der pessimistische stemming heeft ondervonden. De Amerikaansche afdeling daar ter beurze werd op een zeer aanmerkelijk lager niveau gebracht; ware de handel in Yankee-waarden volkomen vrij geweest (hetgeen thans nog niet het geval is), dan zou men vermoedelijk nog veel lager koersen hebben aanschouwd. Doch ook de overige afdelingen waren over het geheel ongeanimeerd gestemd. Zelfs was dit het geval voor petroleumwaarden, die echter voor het overige nog het best weerstand boden.

De markt te Parijs daarentegen bood een geheel ander aspect. Hier was de handel van vrij levendigen aard, terwijl de koersen zich voor het grootste gedeelte of uitnemend konden handhaven, of aanmerkelijk in koers verbeterden. In aansluiting aan de betrekkelijk vaste stemming voor petroleumwaarden te Londen werden b.v. aandelen Shell te Parijs verhandeld op een niveau, dat zeer verre boven dat van de Londensche beurs werd gesteld. De cijfers van de begroting voor 1919/1920 hebben klaarblijkelijk geen enkelen invloed op de beurs uitgeoefend, hoewel deze cijfers toch een totaal aan uitgaven van fr. 47 milliard tegenover een inkomstentotaal van slechts fr. 38 milliard aangeven. Het verschil zal echter vermoedelijk niet uit nieuwe belastingen, doch uit de opbrengst van een nieuwe leening worden gevonden en hoewel dit, economisch gesproken, wellicht niet goed te verdedigen is en, van de financieele zijde beschouwd, slechts weinig verschil voor de belastingbetalers uitmaakt, reageert de beurs toch steeds veel minder krachtig op een nieuwe emissie van staatswege, dan op nieuwe belastingen.

Ook de plannen tot nationalisatie der spoorwegen hebben nog geen groote aandacht getrokken. Van „plannen” kan hier wellicht nog niet worden gesproken, waar het meer „voorstellen” zijn, die dan van deze, dan van gene zijde, ten beste worden gegeven. Het is echter duidelijk, dat op de één of andere wijze een einde aan den wantoestand in het transportwezen gemaakt zal moeten worden. De uitgaven zijn thans van dien aard, dat de directies niet eens meer de noodige maatregelen nemen voor de veiligheid van de te vervoeren passagiers en dat verbeteringen aan perons, weg en werken, enz., zooveel mogelijk worden beperkt. In de afgelopen weken is het weder Albert Thomas geweest, die opnieuw op overname door den Staat heeft aangedrongen: hij geeft hieraan de voorkeur dan aan het wachten tot den tijd, waarop de verschillende concessies eindigen (tusschen 1954 en 1960) daar de kans bestaat, dat tegen dien tijd de lijnen in een deplorabelen toestand aan den Staat overhandigd zullen worden.

De beurs te Berlijn heeft over het algemeen een zwak verloop gehad, ondanks het feit, dat de Raden-Regearing in Hongarije ten val is gebracht. De minder optimistische houding werd hoofdzakelijk in de hand gewerkt door de onzekerheid, welke nog steeds ten opzichte van de maatregelen der Regeering inzake de bankbiljetten bestaat en werd verscherpt door de daling der Duitsche valuta in het neutrale buitenland. Het eene staat echter met het andere in zeer nauw verband. Tengevolge van de hier gereleveerde onzekerheid worden geweldige massa's Duitsch bankpapier, hetzij direct naar het neutrale buitenland, hetzij via het bezette gebied uitgevoerd en buiten de landsgrenzen tot iederen prijs aangeboden. Alleen in Zwitserland ontstaat op deze wijze een geregeld aanbod van Mk. 50 miljoen per dag. Weliswaar heeft de Regeering verklaard, dat een devaluatie van de Mark-valuta niet in hare bedoeling ligt, doch over het algemeen vrees men complicaties, vervalschingen, enz. en acht men het veiliger zijn geld over de grenzen te smokkelen, waarbij natuurlijk het verlangen naar belastingvlucht geen kleine rol speelt. In verband met deze valuta-bewegingen zijn dan ook vele fondsen, die aan de beurs te Berlijn als buitenlandsch of half-buitenlandsch worden aangemerkt, zeer aanmerkelijk in koers gestegen. Wij releveeren hier slechts aandelen Cana-

dian Pacific, voorts verschillende obligaties van gemeenten en industriele ondernemingen, die in de van Duitschland af te scheiden gebieden zijn gelegen.

O.a. werden 4 pCt. Posener en Bromberger stedelijke leeningen, Danziger gemeentelijke obligaties, de stedelijke leeningen van Flensberg, Saarbrücken, enz., zeer aanmerkelijk boven pari verhandeld, alleen in de verwachting, dat een voordeelige valuta-verandering hierbij zal kunnen geschieden.

Afgescheiden van deze overwegingen waren aandelen Steaua Romana overigens goed gevraagd, eensdeels in verband met aankopen voor Hollandsche rekening, anderdeels in verband met geruchten, dat onderhandelingen zouden worden gevoerd omtrent het weder op gang brengen van een normale productie.

De beurs te Weenen heeft, ondanks de zeer ingrijpende gebeurtenissen in het naburige Hongarije geen bijzondere punten tot bespreking naar voren gebracht. Behalve de Hongaarsche staatsfondsen en bankaandeelen, die doorgaans zeer vast waren gestemd, bevond de beurs zich meestal in een toestand van apathie.

Te onzent was de markt voor *staatsfondsen*, zoowel voor inheemsche, als voor buitenlandsche soorten, uiterst kalm en eerder eenigszins verdeeld van toon. Zoo toonen onze Nederlandsche staatspapieren voor enkele een verbetering, voor andere weder een vrij aanzienlijke depreciatie aan, hetgeen echter louter aan toevallige omstandigheden van vraag en aanbod moet worden toegeschreven. Van de buitenlandsche soorten waren Hongaarsche staatschuldbrieven eenigszins gevraagd, terwijl Oostenrijksche daarentegen min of meer aangeboden waren. De koersen van de betrokken papieren duiden duidelijk het verloop der zaken aan.

Russen werden slechts in zeer geringe mate verhandeld en tot vrijwel gelijkblijvende noteeringen, ondanks de gunstiger luidende berichten ten aanzien van een mogelijken val van het Lenin'sche régime.

De markt als geheel werd grootendeels beïnvloed door de berichten uit de Vereenigde Staten. Toen hier bekend werd, dat de arbeiders in de Unie zulke verstrekkende eischen hadden gesteld, daagde het spook van het Bolsjevistische gevaar onmiddellijk weder op, zij het in minder sterke mate, dan vroeger wel eens het geval was geweest. In ieder geval was de vrees voldoende om groote verkooporders op de Amerikaansche markt naar voren te brengen, teneer, toen het uitblijven der regelmatige slotnoteeringen angstwekkende voorstellingen omtrent zeer sterke depressies deed geboren worden. De reacties waren voor sommige der Amerikaansche soorten dan ook vaak heftiger, dan naderhand door de hier bekend geworden slotkoersen gewettigd bleek. Hoewel een herstel hier spoedig intrad, toonen de slotkoersen der berichtperiode toch alle een zeer aanmerkelijken achteruitgang, vergeleken bij de noteeringen van de vorige periode.

	5 Aug.	7 Aug.	11 Aug.	Rijzing of daling.
5 % Ned. W. Sch.	93	93	93 1/2	+ 1/2
4 1/2 % „ „ „ 1916	88 3/8	88 1/4	89 3/8	+ 1
4 % „ „ „ 1916	81	81 7/8	81 1/10	+ 1/10
3 1/2 % „ „ „	68 1/8	68 1/8	66 1/8	- 2
3 % „ „ „	60 1/8	60 1/16	59 1/4	- 7/8
2 1/2 % Cert. N. W. S.	52 3/4	52 1/4	51 1/4	- 1 1/2
5 % Oost-Indië 1915	95 1/4	95 1/4	95 3/4	+ 1/4
4 % Hongarije Goud	23	23 3/8	24 1/4	+ 1 1/8
4 % Oostenr. Kronenrente	18 15/16	18	18 1/2	- 7/16
5 % Rusland 1906	42 1/2	42 1/2	42 1/2	—
4 1/2 % Iwangorod Dombr.	20	20 1/8	20 1/8	+ 1/8
4 % Rusland Cons. 1880	20 1/8	20 1/8	20 1/8	—
4 % Rusl. bij Hope & Co.	20	20 9/10	20 1/2	+ 1/2
4 % Servië 1895	46	46	46	—
4 1/2 % China Goud 1898	71 1/4	71 1/4	71 1/4	—
4 % Japan 1899	69 7/8	69 7/8	—	—
4 % Argentinië Buitenl.	67 1/4	68 3/4	67 1/8	- 1/8
5 % Brazilië 1895	71 1/8	71 1/8	71 1/8	—
5 % „ 1913	51 3/4	51 3/4	—	—

De Amerikaansche depressie heeft niet nagelaten haar stempel op de lokale markten te drukken. Zelfs de *cultuurafdeling* werd de dupe van de angstverkoop van het publiek. Ondanks het feit, dat de berichten omtrent Indische suikerverkoop nog steeds uiterst gunstig bleven luiden, daalden de vooraanstaande soorten vrij aanzienlijk, in hun val ook de aandelen der Indische creditbanken, als Nederlandsch-Indische Handelsbank, Nederlandsche Handel-Maatschappij, enz., medeslepend. Doordat spoedig de Amerikaansche afdeling een beteren aanblik verkreeg, werd op deze markt het aspect ook veranderd, zoodat de slot-

koersen bij vergelijking slechts vrij onbeteekenende verschillen te aanschouwen geven. Zelfs kon heden, op den laatsten dag der berichtperiode, een zeer vaste stemming zich baan breken, in verband met berichten, dat voor suikers uit oogst 1920 reeds buitengewoon mooie prijzen waren bedongen.

In aansluiting aan de markt voor cultuurwaarden konden ook *tabaks aandelen*, nadat de vrees voor Amerikaanse ontwikkelingen vrijwel verdwenen was, zich in koers verheffen. Deze afdeling mag zich af en toe in de buitengewone belangstelling van het publiek verheugen, meestal zonder direct aanwijsbare oorzaak, waarbij dan ook veelal de levendigheid van niet al te langen duur is. Thans is de opwaartsche beweging ook juist wedef begonnen, eveneens zonder aanwijsbaar motief, en toonen de koersen bijna alle een zeer flinke verbetering aan.

Ook de *rubbermarkt* was veel vaster van stemming; de declaratie van een dividend-uitkeering ad 20 pCt. op de aandelen der Rubber Cultuur-Maatschappij „Amsterdam” stimuleerde de gansche afdeling (met uitzondering van zeer enkele soorten). Vooral eenige minder courante waarden werden tot zeer veel hogere prijzen afgedaan; in dit verband zij hier vermeld het aandeel Kendeng Lemboe, dat een 25-tal procenten in prijs kon monteeren.

	5 Aug.	7 Aug.	11 Aug.	Rijzing of daling.
Amsterdamsche Bank	198	198 ³ / ₄	199	+ 1
Ned. Handel-Mij. cert. v. aand.	231	225	229	- 2
Rotterd. Bankvereniging ..	151 ¹ / ₂	151	150 ³ / ₄	- ³ / ₄
Amst. Superfosfaatfabriek ..	157 ¹ / ₂	157 ¹ / ₂	—	—
Van Berkel's Patent	151	150 ¹ / ₂	154 ³ / ₄	+ 3 ³ / ₄
Insulinde Oliefabriek	279	282 ¹ / ₂	281 ¹ / ₂	+ 2 ¹ / ₂
Jurgens' Ver. Fabr. pr. aand.	314	313 ³ / ₄	313 ³ / ₄	- ¹ / ₄
Ned. Scheepsbouw-Mij.	178	178	177 ³ / ₄	- ¹ / ₄
Philips' Gloeilampenfabriek	690	683	670	- 20
R. S. Stokvis & Zonen	530	520	520	- 10
Vereenigde Blikfabrieken ..	131 ¹ / ₂	131 ¹ / ₂	133 ¹ / ₂	+ 1 ³ / ₂
Compania Mercantil Argent.	346 ¹ / ₂	341	342	- 4 ¹ / ₂
Cultuur-Mij. d. Vorstenland.	295	287 ¹ / ₂	294 ³ / ₈	- ³ / ₈
Handelsver. Amsterdam ..	581 ³ / ₄	568 ¹ / ₄	579	- 2 ³ / ₄
Holl. Transatl. Handelsver.	140	142	143	+ 3
Linde Teves & Stokvis	235	235	237 ¹ / ₂	+ 2 ¹ / ₂
Van Nierop & Co's Handel-Mij	183 ¹ / ₈	184	185 ¹ / ₂	+ 2 ³ / ₈
Tels & Co's Handel-Mij	163	163	163	—
Gecons. Holl. Petroleum-Mij.	347 ³ / ₄	342 ¹ / ₂	351 ¹ / ₂	+ 3 ³ / ₄
Kon. Petroleum-Mij.	764	742	748 ¹ / ₂	- 15 ¹ / ₂
Orion Petroleum-Mij.	95 ¹ / ₂	95 ¹ / ₂	—	—
Steaua Romana Petr.-Mij. ...	153	165	180	+ 27
Amsterdam-Rubber-Mij.	245 ³ / ₄	249 ¹ / ₂	252 ¹ / ₂	+ 6 ³ / ₄
Nederl.-Rubber-Mij.	111	110 ¹ / ₂	108	- 3
Oost-Java-Rubber-Mij.	301 ¹ / ₂	301 ¹ / ₄	305	+ 3 ¹ / ₂
Deli-Maatschappij	560	579 ¹ / ₂	590	+ 30
Medan-Tabak-Maatschappij.	245 ¹ / ₄	254 ³ / ₄	260	+ 14 ³ / ₄
Senembah-Maatschappij ..	546 ¹ / ₂	554 ³ / ₄	560	+ 13 ¹ / ₂

De *scheepvaartmarkt* heeft een meer kalm verloop gehad. Zonder bepaald ongeanimeerd te zijn, toonden de meeste koersen toch een zekere reactie aan, welke echter nergens groote verhoudingen heeft aangenomen. De omzetten zijn iets minder groot geworden, doch de stemming bleef in den grond vast.

	5 Aug.	7 Aug.	11 Aug.	Rijzing of daling.
Holland-Amerika-Lijn	479	471 ¹ / ₂	472 ¹ / ₂	- 6 ¹ / ₂
„ „ „ „ gem.eig.	454 ¹ / ₄	446 ³ / ₄	440	- 14 ¹ / ₄
Holland-Gulf-Stoomv.-Mij. ..	308	314	314	+ 6
Holl. Alg. Atl. Stoomv.-Mij.	182 ³ / ₄	181 ¹ / ₄	182 ¹ / ₄	- ¹ / ₂
Hollandsche Stoomboot-Mij.	227	228	224 ¹ / ₂	- 2 ¹ / ₂
Java-China-Japan-Lijn.	352	348	347	- 5
Kon. Hollandsche Lloyd ..	206 ³ / ₈	204 ³ / ₄	203 ³ / ₈	- 2 ³ / ₄
Kon. Ned. Stoomv.-Mij.	263	256	252 ³ / ₄	- 10 ¹ / ₄
Kon. Paketvaart-Mij.	256 ³ / ₈	252	249	- 7 ³ / ₈
Maatschappij Zeevaart	352 ¹ / ₂	350	341	- 11 ¹ / ₂
Nederl.-Scheepvaart-Unie ..	301	299 ¹ / ₂	301 ¹ / ₂	+ ¹ / ₂
Nievelt Goudriaan	585	575	570	- 15
Rotterdamsche Lloyd	318 ¹ / ₄	317 ¹ / ₂	316 ³ / ₄	- ¹ / ₄
Stoomv.-Mij. „Hillegersberg”	361	355	355	- 6
„ „ „ „ „Nederland” ..	349 ¹ / ₂	353 ¹ / ₂	350	+ ¹ / ₂
„ „ „ „ „Noordzee” ..	182 ¹ / ₂	178 ¹ / ₈	178	- 4 ¹ / ₂
„ „ „ „ „Oostzee”	395	395	390	- 5

De *petroleummarkt* werd voor het hoofdfonds sterk geaffecteerd door de houding der Amerikaanse markt, die het der arbitrage mogelijk maakte hier op vrij groote schaal materiaal af te geven. Wel werd dit aanbod eenigszins genivelleerd door vraag voor buitenlandsche, andere dan Amerikaanse, rekening, doch dit was toch niet voldoende, om een vrij scherpe daling te kunnen tegenhouden. Ook

trad in den loop der berichtperiode ook hier een verbetering naar voren, doch de reactie kon toch niet geheel worden uitgewischt. Alleen aandelen Steaua Romana maakten een uitzondering in verband met de hierboven reeds besproken mogelijkheid tot herstel van de normale productie.

	5 Aug.	7 Aug.	11 Aug.	Rijzing of daling.
American Car & Foundry ..	119 ¹ / ₂	114 ³ / ₄	129 ¹ / ₂	+ 10
Anaconda Copper	164	159	159 ⁵ / ₁₆	- 4 ¹ / ₁₆
Un. States Steel Corp.	113 ¹ / ₂	109 ³ / ₈	110 ¹³ / ₁₆	- 2 ¹ / ₁₆
Atchison Topeka	101 ¹ / ₄	98	99 ¹³ / ₁₆	- 1 ⁵ / ₁₆
Southern Pacific	108	103	103	- 5
Union Pacific	142 ³ / ₈	136	136 ¹ / ₂	- 5 ⁷ / ₈
Int. Merc. Marine afgest.	63 ¹ / ₈	59 ³ / ₈	58 ⁵ / ₁₆	- 4 ¹³ / ₁₆
„ „ „ „ „ prefs.	165 ⁷ / ₈	163 ¹ / ₂	165 ⁷ / ₈	—

De *geldmarkt* is iets stroever geworden, hoewel geld op prolongatie toch niet al te moeilijk à 4¹/₂ pCt. verkrijgbaar bleek. De hogere notering staat in nauw verband met de te voldoende stortingen op tal van nieuwe emissies, zoodat deze wellicht van voorbijaanden aard zal blijken te zijn.

GOEDERENHANDEL

GRANEN.

12 Augustus 1919.

Het zeer belangrijke oogstbericht van Washington van 8 Augustus geeft voor alle graansoorten een belangrijken achteruitgang. In de eerste plaats werd het cijfer van de wintertarwe gereduceerd van 94,9 tot 89, waardoor de totale oogst van wintertarwe nu geraamd wordt op 715 miljoen bushels tegen de vorige maand 839 miljoen bushels. Dit is nog een zeer groote oogst van wintertarwe, doch het is een aanzienlijke achteruitgang bij de phenominale verwachtingen, die men in het begin van den zomer koesterde. Veel aanzienlijker nog is de achteruitgang van de zomertarwe, nl. van 80,9 tot 53,9, waardoor de raming gedaald is van 322 tot 225 miljoen. De totale opbrengst van tarwe wordt dus nu geschat op 940 miljoen bushels, terwijl men aanvankelijk onder den invloed van den hoogen gegarandeerden prijs ver over de duizend miljoen geschat had, ja, sommigen hadden zelfs 1500 miljoen verwacht.

De weersomstandigheden zijn in Amerika in de laatste maand zeer slecht geweest en dit heeft op alle oogsten ingewerkt. Ook mais en haver, gerst, rogge en lijnzaad toonen een aanzienlijken achteruitgang in den stand.

Zooals te verwachten was heeft de publicatie van dit bericht wederom een aanzienlijke stijging der prijzen teweeggebracht, welke ten deele de verlaging van de vorige week heeft te niet gedaan, evenwel slechts ten deele, want de prijzen hebben zich nog niet op het vroeger bereikte niveau hersteld. Blijkbaar maakt men zich nog ongerust over eventuele maatregelen der Amerikaanse Regeering om de prijzen van voedingsmiddelen goedkooper te maken, daartoe gedwongen door arbeidsmoeilijkheden. De berichten hieromtrent blijven zeer vaag. De „Times” vernam dezer dagen uit Washington, dat Barnes, de voedselcontroleur, medegedeeld had, dat de prijs van tarwe niet verlaagd moest worden, aangezien de Amerikaanse tarwe, geleverd in Europa, 50 c. per bushel lager uitkwam dan de Argentijnse tarwe, aldaar geleverd. Het lijkt onwaarschijnlijk, dat Barnes dit werkelijk medegedeeld heeft, aangezien het eenvoudig onjuist is, want ofschoon de Argentijnse tarwe in de laatste maand aanzienlijk gestegen is, komt de prijs toch nog steeds lager uit dan die van Noord-Amerikaansche tarwe. De schatting, die Barnes er aan toevoegt van de Europeesche oogsten, die volgens hem (buiten Roemenië en Rusland) op nog geen derde zouden uitkomen van normale jaren is onwaarschijnlijk laag en wordt in Europa in het minst niet gedeeld door vakkundigen.

Na een scherpe reactie is de prijs van tarwe in Buenos Aires weer stijgend, terwijl ook de maïsprijs goed gehandhaafd wordt. Alleen lijnzaad is flauw gestemd, blijkbaar onder indruk van de geringe vraag van Europa, waartegen blijkbaar niet voldoende opweegt de nog steeds doorgaande uitvoer naar Noord-Amerika. Noord-Amerika heeft ook belangstelling getoond voor lijnzaad van den nieuwen oogst, waarin reeds belangrijke zaken zijn afgesloten.

De Engelsche markten blijven nog grootendeels gecontroleerd althans voor tarwe en maïs, zoodat alle inkoop geschieden door de Royal Commission. Deze zal wel tarwe en maïs, in Argentinië blijven koopen, telkens wanneer zij wederom scheepsruimte beschikbaar heeft. Lijnzaad mag in Engeland slechts op license verhandeld worden en tengevolge van een algemeen streven om den prijs lager te krij-

Noteeringen.

Data	Chicago			Buenos Ayres		
	Tarwe	Mais	Haver	Tarwe	Mais	Lijnzaad
	Sept.	Sept.	Sept.	Sept.	Aug.	Sept.
9 Aug. '19	226	194	75 ⁷ / ₈	17,50	10,20 ²)	38,90
2 „ '19	226	185	73 ¹ / ₂	18,50	10,60	41,30
9 Aug. '18	226	161 ¹ / ₈	69 ⁷ / ₈	11,25 ²)	5,80	25,40 ²)
9 Aug. '17	222	116 ¹ / ₈ ¹)	59 ¹ / ₄	18,50	12,40 ²)	23,—
9 Aug. '16	144 ¹ / ₄	85	44 ³ / ₈	9,50	5,05 ²)	13,30
20 Juli '14	82 ¹)	56 ¹ / ₈ ¹)	36 ¹ / ₂ ¹)	9,40 ²)	5,38 ²)	13,70 ²)

¹) per Dec. ²) per Sept. ³) per Aug.

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten.	11 Aug.	4 Aug.	11 Aug.
	1919	1919	1918
Tarwe	—	—	—
Rogge (No. 2 Western) ..	—	—	—
Mais (La Plata)	463,—	485,—	—
Gerst (46 lb. feeding)	465,—	490,—	—
Haver (38 lb. white clipped)	23,50	24,50	—
Lijnkoeken (Noord-Ame- rika van La Plata-zaad)	335,—	347,50	—
Lijnzaad (La Plata)	1150,—	1245,—	—

AANVOEREN in tons van 1000 K.G. voor verbruik in Nederland.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	4-9 Aug. 1919	Sedert 1 Jan. 1919	Overeenk. tijdvak 1918	4-9 Aug. 1919	Sedert 1 Jan. 1919	Overeenk. tijdvak 1918	1919	1918
Tarwe	13.712	77.926	1.944	—	42.652	2.920	120.578	4.864
Rogge	—	5.840	—	—	19.953	—	25.793	—
Boekweit	—	2.675	—	—	—	—	2.675	—
Mais	24.023	58.168	—	—	1.968	4.590	60.136	4.590
Gerst	8.936	61.804	—	—	51.459	—	113.263	—
Haver	1.849	24.431	—	—	7.333	—	31.764	—
Lijnzaad	17.580	23.536	—	—	13.865	—	37.401	—
Lijnkoek	1.696	25.852	—	—	200	—	26.052	—
Tarwemeel	—	47.737	756	—	37.435	6.068	85.172	6.824
Andere meelsoorten	1.455	25.103	15.104	—	10.708	4.286	35.811	19.390

AANVOEREN in tons van 1000 K.G. voor het Buitenland.

Artikelen.	Rotterdam	Amsterdam	Totaal
	1919	1919	1919
Tarwe	193.840	137.549	193.840
Mais	14.372	90.191	14.372
Rogge	44.725	5.174	44.725
Tarwemeel	144.506	61.037	144.506
Gerst	62.373	24.172	62.373
Haver	1.372	120.972	120.972
Lijnkoeken	—	2.412	2.412
Andere meelsoorten	116.016	1.964	116.016

gen, is de markt aldaar ook werkelijk beneden het wereldpeil gedaald, wat tengevolge heeft, dat er geen zaken op het Vereenigd Koninkrijk plaats vinden, iets wat zich natuurlijk later wederom wreken zal.

Nederland. Over het algemeen waren in de afgelopen week de markten zeer flauw gestemd, slechts Maandag jl. begon de stemming voor mais beter te worden, dit onder invloed van het feit, dat de Regeering de door haar uitgeschreven inschrijving voor mais terugtrok. De reden hiervan is nog onbekend, doch gaf tot allerlei geruchten aanleiding. De Regeering heeft de mais in Argentinië gekocht, zoodat men met belangstelling wacht, welke bestemming zij ten slotte daaraan zal geven. De vraag van de Centrale landen valt nog steeds tegen, tengevolge van de groote moeilijkheden met de betaling.

Lijnkoeken waren kalm gestemd met weinig zaken tot lagere prijzen. Lijnzaad daalde tot beneden importpariteit onder invloed van de flauwe oliemarkt. Op het laatst herstelde de olie zich iets en de algemeen stemming sluit iets beter.

SUIKER.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Augustus	Londen			New York 96% Centrifugals
		Totes Cubes No. 1	White Javas fob.	Americ. Granulated cif.	
8 Aug. 1919..	f —	64/9	54/-	—	7,28
1 „ 1919..	„ —	64/9	55/-	—	7,28
8 Aug. 1918..	„ —	64/9	13/-	—	6,05
8 Aug. 1917..	„ —	53/9	18/-	37/6	7,27 à 7,40
21 Juli 1914..	„ 11 ¹⁵ / ₃₂	18/-	—	—	3,26

De weersgesteldheid was gedurende de afgelopen week gunstig voor de ontwikkeling der bieten.

De verschillende suikermarkten blijven vast gestemd. Op Java kwamen verdere verkoopen tot stand van suiker uit oogst 1920 tot f 32,— e.k. voor Superieur, f 31,— voor No. 16, en f 30,50 voor Muscovados.

De Cuba-oogst loopt ten einde en zal de gezamenlijke opbrengst van 4 miljoen tons niet ver verwijderd zijn. De ontvangsten gedurende de week eindigende 2 Augustus bedroegen 48.000 tons tegen 23.466 in 1918 en 22.951 in 1917, de totale ontvangsten sedert 1 December 1918

3.540.288 tons tegen 3.065.970 en 2.835.770, terwijl nog 6 fabrieken tegen 12 en 14 aan het werken waren.

In verband met de overal stijgende suikermarkten zal waarschijnlijk ook de volgende Cuba-oogst onder controle der Amerikaansche en bevriende Regeeringen gebracht worden. Reeds vonden enkele verkoopen van nieuwe Cuba-suiker aan speculanten plaats tot 6¹/₂ ct. f.o.b. Cuba.

KOFFIE.

Statistiek der firma G. Duuring & Zoon.

Zichtbare voorraad op 1 Augustus, in duizenden balen.

	1919	1918	1917	1916	1915
Voorraad in Europa ..	2.470	1.462	3.265	3.555	4.459
Stoomend { Brazilië ..	758	272	293	524	357
{ Oost-Indië.	83	?	?	?	42
{ Ver. Staten	—	—	—	—	15
	3.311	2.734	3.558	4.079	4.873
Voorraad Ver. Staten	914	2.175	2.548	1.873	1.579
Stoomend { Brazilië ..	648	641	314	324	364
{ naar	?	?	?	—	5
{ Ver. Staten	—	—	—	—	—
	4.873	4.550	6.420	6.276	6.821
Voorraad in Rio ...	504 ¹)	732 ²)	196	253	328
„ „ Santos..	1.765 ³)	2.834 ⁴)	1.343	1.347	1.328
„ „ Bahia ..	10	81	35	31	25
Totaal.....	7.152	8.197	7.994	7.907	8.502
Op 1 Juli	7.263	8.710	7.778	7.091	7.538

¹) hierin niet begrepen 124 dz. bl.
²) „ „ „ 64 „ „ „
³) „ „ „ 2.949 „ „ „ gekocht door de regeering van San-Paulo.
⁴) „ „ „ 2.928 „ „ „

(Mededeeling van de Makelaars G. Duuring & Zoon, Kolff & Witkamp en Leonard Jacobson & Zonen).

Noteeringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
9 Aug. 1919	576.000	15.400	1.861.000	20.000	14 ¹ / ₂
2 „ 1919	519.000	15.450	1.800.000	20.000	14 ¹⁷ / ₃₂
26 Juli 1919	524.000	15.600	1.791.000	19.500	14 ¹⁹ / ₃₂
9 Aug. 1918	666.000	6.525	2.819.000	7.000	12 ⁷ / ₁₆

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
9 Aug. 1919....	49.000	251.000	132.000	534.000
9 Aug. 1918....	28.000	225.000	119.000	726.000

RUBBER.

De markt te Londen was in de afgelopen week eenigszins kalmer tengevolge der vacaties en de prijzen zijn eenigszins gedaald. De noteringen luiden:

Prima Crêpe loco	1/11	einde voorafg. week 1/11 1/2
Smoked sheets „	1/9 3/4 1/10
Prima Crêpe Oct./Dec. ..	2/- 1/4 2/- 1/4
„ „ Jan./Juni ..	2/1 2/1 1/2
Para	2/5 3/4 2/6

KATOEN.

Noteeringen voor Loco-Katoen.
(Middling Uplands).

	11 Aug. '19	4 Aug. '19	28 Juli '19	12 Aug. '18	11 Aug. '17
New York voor Middling ..	31,90 c	32,80 c	35,15 c	32,45 c	26,50 c
New Orleans voor Middling	31,25 c	32,50 c	34,— c	29,25 c	26,25 c
Liverpool voor Middling	18,88 d	19,79 d ¹⁾	21,27 d	23,36 d ²⁾	20,15 d ²⁾

¹⁾ 5 Aug. 1919. ²⁾ 10 Aug. 1917.

³⁾ Good Middling Texas.

Ontvangsten in, en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizendtallen balen.)

	1 Aug. '18 tot 8 Aug. '19	Overeenkomstige perioden	
		1918	1917
Ontvangsten Gulf-Havens..	81	38	43
„ Atlant. Havens			
Uitvoer naar Gr. Britannië	184	69	19
„ „ t Vasteland.			
„ „ Japan etc..			

Voorraden in duizendtallen	8 Aug. '19	9 Aug. '18	10 Aug. '17
Amerik. havens.....	1070.	898	538
Binnenland.....	753	661	288
New York	?	115	61
New Orleans	?	268	145
Liverpool	770 ¹⁾	237	270

¹⁾ 9 Aug. 1919.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons,
Manchester, d.d. 30 Juli 1919.

Na de groote prijsverhooging tengevolge van de ongunstige weerberichten zijn prijzen van Amerikaansche katoen thans weder wat lager, daar de oogstvooruitzichten inmiddels wat verbeterd zijn en de vraag van de Spinners wat verminderd is, daar deze over het algemeen voor geruimen tijd gedekt zijn. Bovendien hebben de kolenwerkstaking in Engeland en de voortdurende achteruitgang van den sterlingkoers te New York een ongunstigen invloed op de markt hier. Het volgende bureaubericht wordt op Vrijdag 1 Augustus verwacht. In Egyptische katoen gaat niet veel om en prijzen blijven onveranderd. Men vreest, dat deze weder hooger worden, zoodra de regeeringscontrole ophoudt.

Amerikaansche garens voor binnenlandsch gebruik zijn niet zoo druk gevraagd als de vorige week. De meeste Spinners zijn geheel met orders bezet en onze weverijen zijn grootendeels voor hunne directe behoefte gedekt. Bovendien is het moeilijk vlugge levering te krijgen vooral voor 36/44 twist en houdt dit verdere zaken tegen. Prijzen blijven echter zeer vast en stijgen zelfs nog voortdurend. Ook de exportvraag is beter, zoowel voor cops als bundles. Men bericht ook weer zaken in 40/44 mule voor de verveijen en in 30/2 en 40/2 voor Bombay. Egyptische garens blijven tegen stijgende prijzen goed gevraagd. Enkele Spinners weigeren nieuwe orders aan te nemen en andere noteren zeer hooge prijzen, die echter dikwijls nog aangenomen worden.

Wat de doekmarkt betreft, kunnen wij slechts herhalen wat wij de vorige week schreven. De markt is bijzonder vast en er komen aanvragen binnen van de geheele wereld.

Maar het aantal zaken, dat werkelijk tot stand komt, is niet heel groot. Alles wijst op een zeer gezonde vraag, doch de hooge prijzen en de lange leveringstermijnen, die fabrikanten thans moeten vragen, maken vele koopers huiverig om meer te koopen, dan zij dringend noodig hebben.

23 Juli 30 Juli 23 Juli 30 Juli
Liverpoolnoteeringen (loco) T.T. op Indië 1/8 1/8
F.G.F. Sakellaris 27,00 27,00 T.T. op Hongkong 3/6 3/6
G.F. No. 1 Oomra 15,85 15,60 T.T. op Shanghai 5/8 5/8

HUIDEN.

Bericht van de firma Grisar & Co.:

De buitenlandsche markten blijven voortdurend vast en worden alleen orders uitgevoerd tot verhoogde prijzen. De zichtbare voorraad vermindert sterk, vandaar dat eerstehands offerten zeldzamer worden.

Van de hier aan de markt zijnde partijen huiden werden deze week ruim 6000 stuks droge gedaan. Verder ca. alle huiden der veiling van 29 Juli, waarvan thans nog 369 te koop zijn.

In tegenstelling met buitenlandsche huiden zijn inlandsche kalmer en zijn verkoopers gemakkelijker.

Kalfsvellen bijna zonder voorraad, de productie wordt geregeld tot uiterst hooge prijzen geruimd.

Paardehuiden gevraagd tot prijzen van fl. 35,— a fl. 37,— voor prima waar.

Looistoffen. Beduidende posten werden verhandeld tot zeer vaste prijzen.

9 Augustus 1919.

METALEN.

Loco-Noteeringen te Londen:

Data	IJzer Cleo. No. 3	Koper Standard	Tin	Lood	Zink
11 Aug. 1919..	nom.	91.5/-	260.10/-	24.7/6	38.10/-
1 „ 1919..	nom.	100.15/-	275.2/6	24.5/-	41.5/-
12 Aug. 1918..	nom.	122.-/-	388.-/-	30.10/-	52.-/-
10 Aug. 1917..	nom.	125.-/-	244.5/-	30.10/-	—
20 Juli 1914..	51/4	61.-/-	145.15/-	19.-/-	21.10/-

VERKEERSWEZEN.
SCHEEPVAART.

GRAAN.

Data	Petrograd Londen/ R'dam	Odessa Rotterdam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotterdam	Bristol Kanaal	Rotterdam	Engeland
4/9 Aug. 1919	—	—	¹⁾ f 90,—	²⁾ 8/6	210/-	³⁾ 65/-
28 J./2 Aug. 1919	—	—	¹⁾ f 90,—	²⁾ 8/6	215/-	³⁾ 65/-
5/10 Aug. 1916	—	—	—	50/-	—	225/-
6/11 Aug. 1917	—	—	—	30/-	—	140/-
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11 1/4	1/11 1/4	12/-	12/-

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bordeaux	Genua	Port Said	La Plata Rioier	Rotterdam	Gothenburg
4/9 Aug. 1919	³⁾ 25/6	48/0	47/6	40/-	f 10,—	Kr. 30
28 J./2 A. 1919	³⁾ 25/- ⁴⁾ 54/-	47/6	47/6	40/-	„ 10,—	„ 35
5/10 Aug. 1918	69/-	101/3	200/-	120/-	—	„ 205,—
6/11 Aug. 1917	69/-	101/3	—	—	—	—
Juli 1914	fr. 7,—	7/-	7/3	14/6	3/2	4/-

DIVERSEN.

Data	Bombay West Europa (d. w.)	Birma West Europa (rijst)	Vladivostok West Europa	Chili West Europa (salpeter)
4/9 Aug. 1919.....	220/-	—	—	—
28 J./2 Aug. 1919.....	170/- ³⁾	215/- ³⁾	—	—
5/10 Aug. 1918.....	275/-	500/-	—	190/-
6/11 Aug. 1917.....	350/-	450/-	—	180/-
Juli 1914.....	14/6	16/3	25/-	22/3

¹⁾ Voor neutrale schepen. ²⁾ Voor Britsche schepen. ³⁾ Vrij.
⁴⁾ Voor neutrale schepen onder geallieerde time charter.
⁵⁾ per ton stukgoed.

Graan Petrograd per quarter van 496 lbs. zwaar, Odessa per unit, Ver. Staten per quarter van 480 lbs. zwaar.
Overige noteringen per ton van 1015 K.G.